

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Pärandtehnoloogia õppekava ehituse eriala

Joosep Mattis Eriste

PÖÖRAVERE KOOREJAAMA REKONSTRUEERIMISPROJEKT

Loov-praktiline lõputöö

Juhendaja: Leele Välja, MA, lektor

Laur Pihel, MA, lektor

Viljandi 2025

Resümee

Pööravere koorejaama rekonstrueerimisprojekt.

Käesoleva töö peamiseks eesmärgiks on koostada Pööravere koorejaama rekonstrueerimisprojekt. Selleks anti ülevaade piimanduse ajaloost ja piimandusarhitektuurist Eestis, märgiti üles Pööravere koorejaama tehniline seisukord, hinnati Pööravere koorejaama pärandi- ja arhitektuurseid väärtusi ning koostati lähteülesanne Pööravere koorejaama rekonstrueerimisprojekti jaoks. Töö käigus valmis Pööravere koorejaama rekonstrueerimisprojekt, märgiti üles koorejaama kahjustused ning väärtuslikud detailid.

Võtmesõnad: koorejaam, rekonstrueerimisprojekt, maa-arhitektuur, tööstusarhitektuur

Abstract

Reconstruction project of Pööravere dairy house.

This thesis focuses on the reconstruction project of the Pööravere dairy house. The main objective was to assess the building's current condition and heritage value in order to develop a comprehensive restoration plan. An overview of the history of dairy production and dairy architecture in Estonia was provided to establish context. The study included on-site documentation of the dairy house's structural damages and identification of architecturally and culturally valuable elements. Based on the analysis, a detailed project brief was prepared. The final outcome is a reconstruction proposal that aims to preserve historical integrity while ensuring future usability.

Keywords: Pööravere dairy house, reconstruction project, rural architecture, industrial architecture

Sisukord

Sisukord.....	3
Sissejuhatus.....	5
1. Koorejaam.....	6
1.1. Lühiülevaade ajaloost.....	6
1.2. Meierei ja koorejaam.....	8
1.3. Koorejaamade eripära ja kasutus tänapäeval.....	10
2. Pööravere koorejaam.....	13
2.1. Pööravere koorejaama ajalugu ja väärtus.....	13
2.2. Pööravere koorejaama tehniline seisukord.....	15
2.2.1. Vundament.....	16
2.2.2. Seinad.....	19
2.2.2.1. Esimese korruse seinte interjööri.....	20
2.2.2.2. Esimene korruse seinte eksterjööri.....	22
2.2.2.3. Teine korrus.....	24
2.2.3. Avatäited.....	27
2.2.3.1. Aknad.....	27
2.2.3.2. Uksed.....	28
2.2.4. Põrandad ja laetalad.....	29
2.2.5. Katus ja lagi.....	31
2.2.6. Kahjustuste kokkuvõte.....	34
3. Koorejaama rekonstrueerimisprojekti lähteülesanne.....	35
3.1. Hoone väärtuslikud detailid ja tarindid.....	35
3.1.1. Eksterjööri.....	36
3.1.2. Konstruktsioon.....	38
3.1.3. Interjööri.....	39
3.3. Hoone kasutusfunktsioon.....	41
3.4. Probleemid ruumide asetusega.....	43

	4
4. Pööravere koorejaama rekonstrueerimisprojekt.....	44
4.1. Asendiplaan.....	44
4.2. Arhitektuurne lahendus.....	45
4.3. Konstruktiiivne lahendus.....	49
4.3.1. Lammutatavad osad.....	49
4.3.2. Vundament.....	50
4.3.3. Välisseinad.....	50
4.3.4. Siseseinad.....	50
4.3.5. Vahelaed.....	51
4.3.6. Katus.....	51
4.3.7. Põrandad.....	51
4.3.8. Uksed ja aknad.....	51
4.3.9. Trepid.....	52
4.4. Veevarustus ja kanalisatsioon.....	52
4.5. Küte, ventilatsioon ja elekter.....	52
4.7. Energiatõhusus.....	52
4.8. Tuleohutus.....	52
4.9. Tehnilised näitajad.....	53
Kokkuvõte.....	54
Kasutatud allikad.....	55
Lisa 1. Aidu koorejaama kavand	
Lisa 2. Avatäidete seisukorra tabel	
Lisa 3. Pööravere koorejaama rekonstrueerimisprojekti joonised	
Lisa 4. Pööravere koorejaama rekonstrueerimisprojekti seletuskiri	
Lihlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks	

Sissejuhatus

Koorejaamad on Eesti arhitektuurimaastikul vähe tähelepanu saanud hooned, mis kaunistavad Eesti maa-arhitektuuri. Pööravere koorejaam on üks nendest piimandushoonetest, mis väärib taastamist ja kasutamist. Pööravere koorejaam saab aastal 2028 saja aastaseks ning selleks sündmuseks võiks koorejaam olla taastatud oma kunagises hiilguses.

Selle töö eesmärgiks on koostada pärandiväärtust arvestav rekonstrueerimisprojekt Pööravere koorejaamale. Pööravere koorejaam on autori jaoks sentimentaalse väärtusega, kuna tema vanavanaisa oli toonase Pööravere koorejaama üks osanikest. 2024. aastal valminud seminaritöös kirjutas käesoleva töö autor põhjalikumalt koorejaamadest ja Eesti piimanduse ajaloost. Antud töö käigus otsitakse vastuseid järgmistele uurimisküsimustele:

1. Milline on Pööravere koorejaama tehniline seisukord?
2. Millised on koorejaama väärtused ja väärtuslikud detailid?
3. Millised on võimalused ja piirangud koorejaama restaureerimisel elamuks?

Uurimistöö käigus saadud teabe alusel koostatakse restaureerimisprojekt. Töö esimeses peatükis antakse projektile taust, kirjeldades lühidalt Eesti piimanduse ajalugu, koorejaamade ja meiereide erinevust ning Pööravere koorejaama erilisust. Teises peatükis kirjeldatakse hoone tehnilist seisundit ning selle hindamise protsessi. Tehnilise seisundi hindamise ja selle märgistamise aluseks telliti rahvusarhiivist ainus saadaolev Pööravere koorejaama ülesmõõdistusjoonis, mis on pärit aastast 1994 (Rahvusarhiiv, 1997-2003). Kolmandas peatükis tuuakse välja Pööravere koorejaama arhitektuursed ja konstruktsioonilised väärtused, mida tuleks säilitada ning luuakse lähteülesanne Pööravere koorejaama projekti koostamiseks. Selleks antakse sisend, kuidas ja mida restaureerida ning mida asendada. Samuti käsitletakse hoone tulevast kasutusfunktsiooni ning ruumilahenduse paigutamisel tekkivaid väljakutseid. Viimases, 4. peatükis kirjeldatakse projekteerimise käigus kasutatud lahendusi.

1. Koorejaam

1.1. Lühiülevaade ajaloost

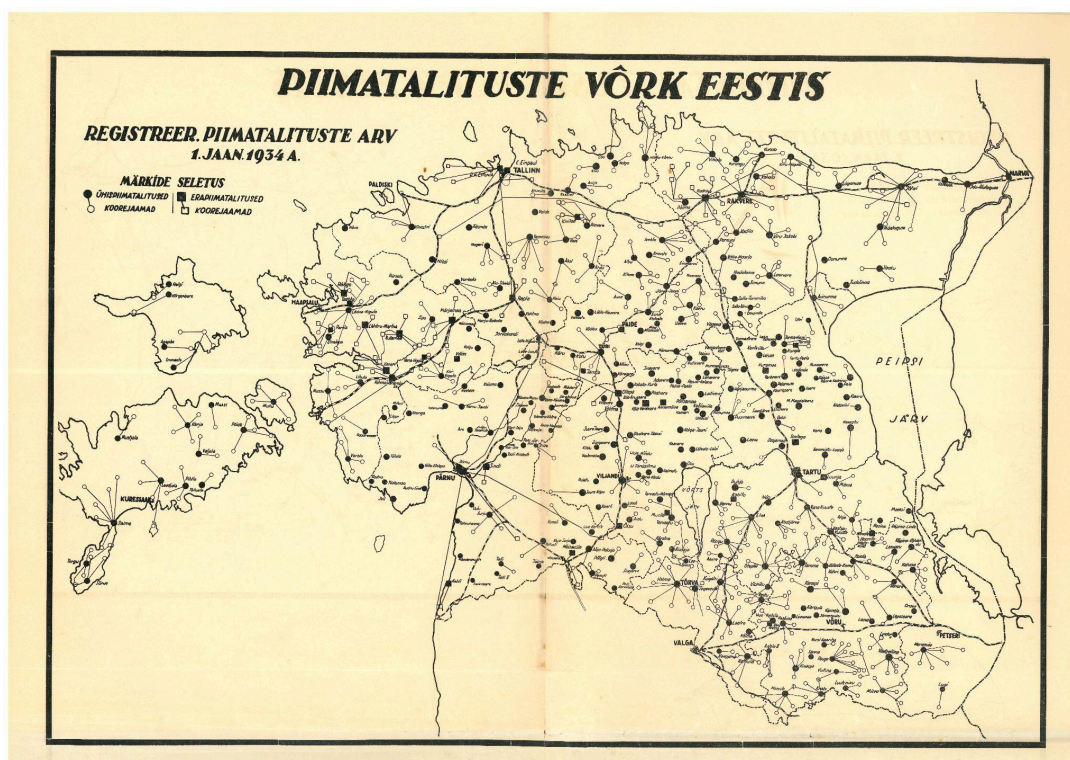
19. sajandi keskpaigas hakati Eestis piimandusele rohkem rõhku panema. Selle põhjuseks oli piima ja piimatoodete ning liha hinna kasv, piima koorimismeetodite kiire areng ning talude väljaostmine. Muutuste tõttu toimus piimanduses kiire areng, mida märkas ka Carl Robert Jakobson, kes hakkas talupoegi piimanduse ja üldise talupidamise teemadel harima. Samuti propageeris Jakobson ühiskondlike alustamist Soome sarnaste ettevõtmete eeskujul. Talude väljaostmine andis ajendi talunikele kiiresti areneda. Tänu sellele hakkas kasvama ka tõuaretus. Kõik see viis suuremate piimakarjadeni. (Karelson 1998, 2001; Kukk 2000)

Välismaalt toodi meistreid Eesti talunikke õpetama ning nii tekkisid esimesed meiereid, kus õpetati välja tulevaseid meiereid ja juustumeistreid. 1878. aastal leiutati Rootsis tsentrifugaalne koorelahutaja, mis kiirendas koore eemaldamist piimast ja seeläbi kogu piimanduse arengut. (Karelson 1998, 2001; Kukk 2000)

Kuigi C. R Jakobson tahtis luua ühiskondliku juba 1875. aastal, läks esimese ühistu loomiseni veel aega. 1899. aastal toimunud Eesti Põllumeeste seltsi koosolekul kutsus seltsi esimees Jaan Tõnisson eesti inimesi üles asutama väikeseid ühiskondlikke, sest suurte loomiseks ei jätkunud eestlastel tollal ressursse. Esimene ühispiimatalitus sai oma alguse aga ikkagi alles 1908. aastal, kui Järva maakonnas loodi Imavere piimaühistu. 1897. aastal Sangastes rajatud esimene ühismeierei tegevusse ei läinud ja meierei renditi välja. (Grauberg; 2008, 2009; viidatud Muinsuskaitseamet et al., s.a) Imavere ühiskondlik ehitas endale aga kohe meiereihoone ja juba 1910 hakati seal piima tootma. Imavere eeskujul hakati rajama ühispiimatalitusi üle Eesti ja 1914. aastal oli Eestis juba 135 piimaühistut. Sellele aitasid suuresti kaasa krediitiasutused ja pangad, mis andsid ühistutele hoonete ehitamiseks laenu. Esimese maailmasõja tõttu tekkinud tööjõu muutusest ja tsaaririigi hinna langetamise pärast oli 1919. aastaks alles ainult 50 piimaühistut. (Karelson 1998)

20. sajandi piimanduse alustalaks olid ühispiimatalitused. Need paiknesid meiereides ja meiereide alluvuses olid ka koorejaamad. Need hooned olid vajalikud piima kiireks töötlemiseks. Talunik tõi piima koorejaama (või lähedal asuvasse meiereisse), seal kooriti piima pealt koor ära ja saadeti edasi meiereisse, kus sellest tehti võid ja muid piimatooteid. Enamasti oli koorejaam meiereist väiksem, umbes ühepereelamu suurune hoone (Jänes, 2005).

Peale vabadussõda hakati Eesti Vabariigis asutama ja taasavama sõja ajal suletud piimatööstuseid. 1922. aastal põllumajandusministeeriumis toimunud koosoleku tulemusena hakkas riik toetama ühiskondlike loomist soodsate laenudega ja aitas luua õppetooli Tartu Ülikooli juurde. Kokku ehitati 1925-26. aastal juurde 138 piimatalitust. 1928. aasta lõpuks oli 957 tegutsevat piimatalitust, neist 578 olid koorejaamad (vt joonis 1). Kümneni lõpuks sai selgeks, et piimatalitusi oli saanud liiga palju ja järgnevatel aastatel hakati neid sulgema ning piimatalituste võrgustikku korrastama. (Karelson 1998, 2001; Kukk 2000)

Joonis 1. Piimatalituste arv Eestis 1934. aastal. (Eesti Piimandusmuuseum. [EPiM])

1930-1940 oli oluline osa või ekspordil, mis algas aastal 1922. Või kvaliteet ei olnud aga ühtlane, mis mõjutas Eesti või mainet. Et seda olukorda kontrolli alla saada, loodi piimaühingute liit “Võieksport”, mis kontrollis või kvaliteeti ja määras sellele ka nõuded. 1937. aastaks kuulusid kõik 264 piimaühingut eelmainitud liidu alla ning Eesti või arvati ülemaailmsel võivõistlusel maailma parimate hulka. (Karelson 1998, 2001; Kukk 2000)

Piimaühingute arv aga vähenes. See oli tingitud piimandustalituste struktuuri korrastamisest, aga ka piimatoodete hinna langusest 1932. aastal, mõju avaldas ka 1938. aastal kehtestatud väljaveokontrolli määrus, mis esitas nõuded tootmisestruktuuridele ja ruumidele ning suu- ja sõrataudi kiire leviku tõttu kehtestati pastöriseerimisnõue nii meiereides kui ka koorejaamades. (Karelson, 1998)

Nõukogude okupatsiooni alguses jäi hoonete funktsioon esialgu samaks, kuid ajapikku hakkas nende roll muutuma. Transpordivõimaluste paranemine tõi aga kaasa paljude meiereide ja koorejaamade sulgemise. Tootmine väikestes piimaühistutes suleti täiesti, mõned meiereid taandati koorejaamadeks. Tootmine viidi järjest enam suurtesse piimakombinaatidesse ning talunike väikekarjade asemele tulid kolhoosid ja sovhoosid suurte mitmesajapealiste karjadega. Taasiseseisvumise järel surid vähesed allesjäänud piimatalitused välja ning suurtootmised erastati. (Kukk, 2000; Rajamäe, 2005)

1.2. Meierei ja koorejaam

Meiereid said alguse juba mõisaajal. Tihti kasutati selleks juba olemasolevaid hooneid ja need ehitati ümber, katmaks piimatalituste vajadusi. Need meiereid olid mõisa alluvuses. Tehti ka eratalitusi, kuhu said talupojad müüa oma talu piima. Need ei olnud aga ühistegelikud ning kasumit teeniti või tootmisega. Kui esimesed ühispiimatalitused valmisid enne Eesti iseseisvumist, siis Eesti vabariigi algusaastatel ehitati otstarbekohaseid meiereisid väga sagedasti. Kui mõisaajal kasutati vanu hooneid uue eesmärgiga või ehitati traditsionalistliku müürilaoga nii paest kui tellistest ja maakivist, siis 1920. aastatel ehitati ikka veel traditsionalistlikke, kümnend hiljem juba modernistlikumaid, krohviga valgeks vööbatud ühitalitusi. (Pärdi, 2013)

Meiereide ja koorejaamade suurim erinevus seisnes nende suuruses. Koorejaamades ei olnud vajadust piima ladustada ja reeglina ei toodetud koorejaamades võid ega muid piimatooteid. Seega olid need meiereidest väiksemad. Meiereides tekkis omakorda vajadus mitmete abiruumide, sealhulgas ka näiteks jääkeldrite järele, sest piimatooted tuli hoida jahedana. Ka võid toodeti just meiereides, sest selle valmistamiseks läks vaja teistsuguseid ruume nõudvaid masinaid. (Eriste, 2024)

Kõigil piimatalitustel oli jõuallikas. Enamus koorejaamadel ja meiereidel oli aurukatel, mõningad kohad töötasid jõevoolu, elektri või muude mootorite abil. Tähtsaks osaks olid ka ühitalituste töötajad. Meiereis töötasid kas koolis või meiereis väljakoolitatud meierid. Koorejaamas aga oskustöölise olemasolu kohta teada ei ole, nii et isegi kohalik külanaine võis saada koorejaama juhatajaks. (Pullerits, 1994)

Väliselt on koorejaama ja meierei ühiseks tunnuseks hoone esiküljel asuv laadimisplatvorm, kust viis hoone kõrgemasse osasse esimesel korrusel kaks ust. Nende uste vahel asetses hoone keskel asuv aken. Koorejaamade puhul võis see aken olla ainuke esiküljel olev

aken. Samuti oli märgatavaks väliseks tunnuseks kõrge metallist või kivist korsten ning väga paljudel on ka uuik või vintskapp. Leidub koorejaamasid, millel on rohkem aknaid, aga see vorm kehtib enamustel. (Eriste, 2024)

Piimatalitustes oli neli põhilist ruumi. Esiteks tööstus- ja vastuvõturuum, mis oli kahetasandiline. Kahetasandilisus oli selleks, et vältida piima pumpamist, mis piima vahustaks. Ruumi ülemises osas valati piim masinavärki ning alumises osas asus kogu töötlemispool. Teiseks ruumiks oli labor, kus testiti piima, koore ja muu toodangu kvaliteeti. Kolmandaks ruumiks oli katla- või masinaruum, kus asus masin, mis andis ülekande kõikidele piimandusseadeldistele. Nii lähtus ka keskne võll katla- või masinaruumist ning see andis masinatele jõu ringikäimiseks. Meiereis oli ka muid ruume, kuid neid see töö ei hõlma. (Eriste, 2024)

Piimatalituste projektid on valdavalt erinevad, sest nende tegemisel tuli olla kursis nii neis tehtava töö kui ka kohalike oludega. Kuna piimatalitustes oli vee olemasolu äärmiselt oluline, oli vaja sellega arvestada ka asukoha määramisel. Lisaks tuli silmas pidada piimatalituse eesmärki, millest sõltus näiteks laadimisplatvormi laius ja edasiste juurdeehituste potentsiaalne vajadus. Kuna töö tegemisel oli vaja nii sooje kui ka külme ruume, eraldati hoone lõuna- ja põhjaosa, nende vahele jäi kahetasandiline tööstus- ja vastuvõturuum. Hoone nn külmal poolel asusid ruumid, kus valmistati ja hoiustati võid ning ruum, kus hapendati koort. Soojemale poole jäid kõik ülejäänud tööks ja hoiustamiseks vajaminevad ruumid. (Eriste 2024)

Foto 1. Järva-Jaani Piimaühistu Paistevälja koorejaam. Üks levinumaid koorejaama tüüpe ühe keskse aknaga. (EPiM FK 760:5)

Foto 2. Lääne-Viru maakonnas asuv Avispea koorejaam. nn Ebasümmeetrilise uste ja akende asukohaga. (EPiM FK 2599)

Leidub ka teistsuguseid koorejaama tüüpe kui Fotol 1 näha võib. On ka nn ebasümmeetrilisi (vt Foto 2) ja väikeseid puidust koorejaamasid. Nendest viimaseid on autori allikate põhjal olnud kaks, millest kumbki ei ole tänaseks säilinud. Kivist koorejaamu võib aga leida tänapäevasest külaarhitektuurist, kui otsida eelmainitud tunnuseid ja mõista meierei ja koorejaama erinevust. Enim leidub selliseid hooneid Kagu- ja Lõuna-Eestis. Vähem näeb koorejaamadeks ehitatud hooneid Pärnumaal, kus asetseb aga selles töös käsitletav koorejaam.

Piimandushooneid leidub mitut eri tüüpi ning neid määratles autor enda seminaritöös. Seminaritöös leiti, et koorejaamadeks kasutatud hooneid on nelja tüüpi: 1) mõisaaegsed mõisameiereid ja ümberehitatud mõisahooned; 2) meiereideks ehitatud, aga hiljem koorejaamadeks taandatud hooned; 3) ümberehitatud vanad talu ja muud külahooneid ja 4) koorejaamadeks ehitatud hooned, mis omakorda jagunesid tüüpseteks ja ebatüüpseteks. Ühtlasi saab nendest tüüpidest veelgi sügavamaks minna ning jagada koorejaamadeks ehitatud hooneid järgnevalt: Nõmmküla tüüpi, ebasümmeetrilised, väikesed puidust koorejaamad ja segatüüpi koorejaamad. (Eriste 2024)

1.3. Koorejaamade eripära ja kasutus tänapäeval

Koorejaamad on ühepereelamu suurused hooned. Nende algne eesmärk oli koore eemaldamine piimalt ja koore edasisaatmine meiereisse. Hiljem, kui hakati piimandussüsteemi korrastama, muutusid mõned meiereid oma kasutuseesmärgilt koorejaamadeks. Seetõttu on arhiivides informatsioon kahetine, kuna hoonete kohta on erinevatel ajajärgudel kogutud erinevaid andmeid. Käesoleva töö käigus lähtutakse esmasest kasutuseesmärgist.

Koorejaamad paiknevad sageli külas keskses asukohas ja moodustavad olulise osa tänapäevasest külamiljööst. Tänapäeval kasutatakse koorejaama hooneid erinevatel viisidel. Kõige levinum neist kasutusviisidest on elumaja. Samuti on koorejaamades erinevaid ettevõtteid, nagu näiteks kohvikud, erinevad töökojad ja kauplused. Järvemaal Imavere ja Rutikvere meiereides asuvad piimandusteemalised muuseumid (Karelson, 2001; Lättemäe, 2019) ning teisteski piimandushoonetes leidub erinevaid muuseume. Söögikohti leidub Tornimäel (Saaremaal), Reineveres (Järva maakonnas), Vastseliinas (Võru maakonnas) ja Tõstamaal (Pärnu maakonnas). Samuti on veel kaupluseid, näiteks Tori-Seljal (Annom, 2022;

Koorejaam, 2024; Tõstamaa, s.a;Õun, 2021). Pärnumaal asuvas Tori-Selja meiereis valmistatakse endiselt isegi mõningaid piimatooteid (Paluoja, 2020).

Foto 3. Kõpu meierei Viljandimaal. (Puhka Eestis, s.a)

Viljandimaal Kõpu meiereis tegutseb hetkel kohvik ja Soomaa infokeskus (Valdaru, 2024) (vt foto 3). Kõpu meierei on hea näide kuidas on säilitatud hoone originaalilähedane välimus. Säilitatud on nii mansardkatus kui ka laadimisplatvorm. Samuti on säilitatud keskne aken ja kaks sissepääsu laadimisplatvormilt. Ka aknad ja ukсед on originaalid või sarnases mahus. Fotolt 3 näha olevad aknad on saanud natukene teistsugused aknajaotused, aga seda on tehtud mõistlikult. Ka siseruumide olukord on väga hea. Hoone kahetasapinnaline tööstusruum kajastub ka kenasti siseruumis (Soomaa Meierei, isiklik suhtlus, 10.05.2025). Seda on maitsekalt kasutatud erinevate ruumide eraldamiseks. Ka originaalkorstnad on säilinud. Tegemist on väga heas seisukorras hoonega, mis on leidnud väga hea kasutuseesmärgi. Samuti on hoone kasutamise säilitatud väga kenasti ehituspärandit.

Foto 4. Tornimäe koorejaam Saaremaal. (Facebook)

Saaremaal asub Tornimäe koorejaam, kus tegutseb Meierei kohvik (Õun, 2021) (vt foto 4). Kahjuks ei ole Tornimäe koorejaam enam endises hiilguses. Hea on see, et hoonet kasutatakse ning austatakse ka selle ajalugu. Tornimäe koorejaama algupärasest ilmet on vähe säilinud. Näha on hoone keskel asetsevat uuki ja laadimisplatvorm on kasutusel ja suuremaks ehitatud. Kahjuks on aga asendatud aknad suurte pakettakendega. Endised uksekohad on tehtud akendeks ja uste keskel asuv endine aknaokht tehtud ukseks. Samuti on katus ehitatud sirgeks, kui varasemalt oli see väikese kaarega. Hoone iseloom on kadunud.

2. Pööravere koorejaam

2.1. Pööravere koorejaama ajalugu ja väärtus

Pööravere koorejaam asub Mõisaküla külas Põhja-Pärnumaa vallas Mõisaküla-Metsavere maantee (numbriga 211) teisel kilomeetril kinnistul Soemetsa 1. Hoone asub teest ligikaudu 20 meetri kaugusel. Pööravere koorejaama loost on teada tegelikult üpris ki vähe. Mälukivi järgi saab öelda et hoone valmis aastal 1928 ning seda kinnitab ka A. Ermanni foto Eesti Rahvamuuseumi kogudes mida saab näha fotolt 5. (ERM Fk 3036:449) Sealt edasi teame, et Pööravere koorejaam oli Pärnu-Jaagupi Meierei alluvuses.

Foto 5. Pööravere koorejaam 1920ndatel aastatel. (Eesti Rahva Muuseum [ERM] Fk 3036:449)

Pööravere koorejaama teeb eriliseks selle suurus ja asupaik. Praeguseks ei ole Põhja-Pärnumaa vallas ja selle lähistel säilinud ühtegi teist koorejaama. Kunagi olid koorejaamad Sõõrikel ja Nurtus (vt Joonis 1), aga kummastki koorejaamast ei ole tänaseks

midagi säilinud. Samuti ei ole leitud mingisugust informatsiooni Kaelase meierei alluvusse kuuluvate koorejaamade kohta. Pööravere koorejaam on selles piirkonnas haruldus.

Foto 6. Pööravere koorejaama esifassaad. (autori erakogu)

Koorejaama üldlahendus on samuti ainulaadne. See tuleneb hoone asendist ilmakaarte osas. Enamasti on sarnaste koorejaamade esifassaad suunatud põhja poole ja seetõttu on katlaruum ulatunud välja hoone tagaseinast, nagu Paistevälja koorejaama puhul (vt Foto nr 1). Pööravere koorejaama katlaruum on lõunapoolsel küljel, aga selle esifassaad on ida suunas. Seega on esifassad piklikum kui koorejaamadel tavaliselt. Sellest on mõjutatud ka teine korrus. Visuaalselt on vintskapp hoone tsentris, aga avade paigutus on põhimahu suhtes nihkes. Fotolt 6 näeb selgesti, et kahe ukse vaheline aken on hoone keskel, aga viilkatus katab ainult $\frac{2}{3}$ hoone põhjapindalast. Vintskapp asub aga viilkatuse suhtes keskel, mis annab hoonele sellise veidra kohmakuse. Lõunapoolsel küljel asetsevat katlaruumi katab Pööravere koorejaamal pultkatus.

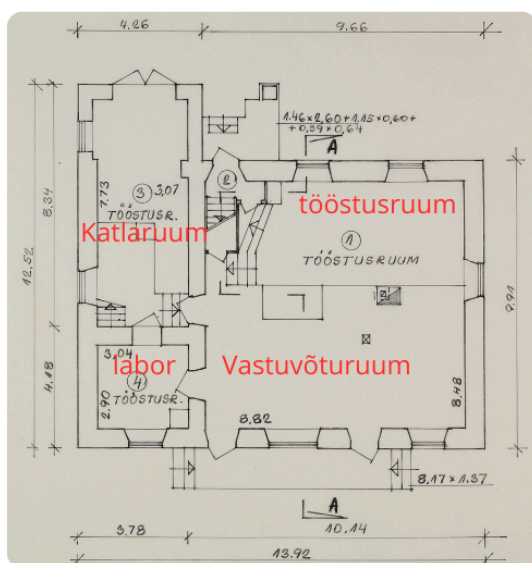
Pööravere koorejaam on säilinud suhteliselt algupäraselt, kuigi aeg on teinud oma töö. Võttes lisaks eelmainitule arvesse veel perekonnaloolisi ning emotsionaalseid väärtuseid, on Pööravere koorejaam töö autori jaoks hindamatu väärtusega.

2.2. Pööravere koorejaama tehniline seisukord

Pööravere koorejaama seisukord esmasel hindamisel on rahuldav. Valdavas osas näeb hoone originaalile väga lähedane välja. Muutunud on vaid nõukogudeaegne juurdeehitus lääneküljel, katusekate ning akende klaaside liigitus. Joonisel 2 on näha Pööravere koorejaama ortofotot ja külgede defineerimist ilmakaarte järgi. Joonisel 3 on näha Pööravere koorejaama ülesmöödistusprojekti. Sinna on lisatud ka töös kasutatud ruumide nimed.

Joonis 2. Pööravere koorejaama asukoht maantee suhtes ning ilmakaarte suhtes. (Geoportaal)

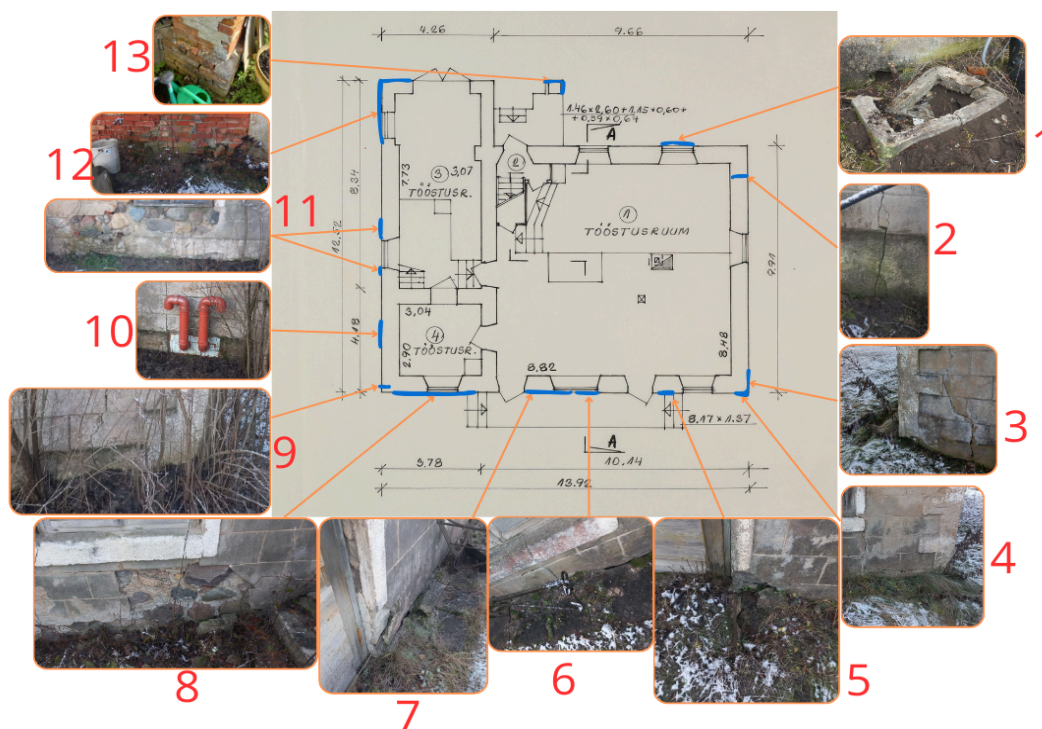
Kahjustusi koguti vaatlemis- ja analüüsimismeetodil. Välja on toodud märgatavamad ja suuremad kahjustused. Pisikesi iluvigu (nt krohvi sees olevaid pisikesi pragusid, väikeseid tækkeid palkidel ja laudiseprobleeme) ei ole kajastatud. Esmalt viid läbi hoone vaatlus väljast ja pöörati tähelepanu esimesele korrusele.

Joonis 3. Esimese korruse ruumide nimetused ja põhiplaan. Rahvusarhiiv (EAA.P-1184.2.2218)

Tehti foto ja joonisele märgiti kahjustus. Seejärel pöörati tähelepanu seintele esimese korruse interjööris. Järgnevalt märgistati teise korruse eksterjäär ja seejärel interjööri seinad. Seinte märgistamisel vaadeldi ka avatäiteid. Pärast seda vaadeldi laetalasid esimesel ja teisel korrusel ning põrandaid. Viimasena vaadeldi ja märgiti üles sarikad ja kelder.

2.2.1. Vundament

Pööravere koorejaamal on maakivist lintvundament (vt ka Lisa 1 Aidu koorejaama kavand, mis on sisuliselt sama projekti järgi ehitatud), mis läheb sujuvalt üle esimese korruse seinaks. Vundamenti eristab ülejäänud seinast teistmoodi ja lihtsamalt krohvitud pind. Esimese korruse seinad on krohvitud dekoratiivselt nii, et sein näeb välja nagu oleks tsementkivist, vundament aga on lihtsa krobeline pinnaga. Üldine seisukord on vundamendil hea. Osaliselt on kahjustatud vundamendi krohv. Pinnas on tõusnud nii loomulikult kui ka inimtekkeliselt. See on tekitanud nii konstruktsiooni läbivaid kui ka krohvikahjustusi. Hoone ette ehk idakülje poole on korduvalt ladustatud kruusa ja mulda, samuti on selle külje pool maantee, mis on tee-ehituse ja parandustööde käigus kõrguse poolest aastatega tõusnud. Joonisel 4 on kujutatud vundamendiga seotud kahjustused ning selles alapeatükis viidatakse joonisel 4 olevatele piltidele, kui ei ole öeldud muud moodi.

Joonis 4. Vundamendi kahjustused. (EAA.P-1184.2.2218)

Pilt 1	Hoone lääneküljel asuv endine äravoolu küna. Küna on olnud ilmastikuolude mõjutada ja seega täielikult amortiseerunud. Küna ja toru võidi alles hiljem nõukogude ajal paigalda, kuna vundamendi küljes ei ole mingit märki, mis viitaks selle varasemale eksisteerimisele. Küna paremalt poolt läheb maa alla toru, mis täna enam ei toimi, aga on omal ajal juhtinud reovett hoonest umbes 50m eemal asuvasse kraavi.
Pilt 2	Pragu, mis ulatub kõrgemale vundamendist, aga paistab olevat ainult krohvis.
Pilt 3	Pinnase tõusust tulenev vundamendi kahjustus, mis asub ainult krohvis.
Pilt 4	Pinnase tõusust tulenev vundamendi kahjustus, mis asub ainult krohvis.
Pilt 5	Laadimisplatvormil asuv kahjustus. Mõlema ukse alumised krohvinurgad on katki. Laadimisplatvormi põrandapind on täis lahtiseid plaate, sammalt, metsmaasikaid ja lagunevat betooni.
Pilt 6	Laadimisplatvormil asuv kahjustus. Tühimik platvormi ja hoone vahel, kust jookseb sisse vesi.
Pilt 7	Laadimisplatvormil asuv kahjustus. Mõlema ukse alumised krohvinurgad on katki.
Pilt 8	Taimestikust ja maapinna tõusust tekkinud kahjustused krohvis.
Pilt 9	Sirelipõõsaste kasvukoht. Lõuna ja ida seina nurk võib olla välja vajunud, kuna seestpoolt vaatlemisel on seinte vahel näha pragu (vt Joonis 5 pilt 17). Kahjustus võib olla põhjustatud lõuna küljel asuva sissesõidutee, sirelipõõsaste või selle all asuva keldri pärast.
Pilt 10	Keldris asuv ava. Originaalis ei ole seda ava olnud (vt foto 5) Ava on praegusel hetkel suletud EPS plaadiga ja ventilatsiooniks on selle seest välja aetud kaks toru.
Pilt 11	Kahjustused krohvis ning väljastpoolt tehtud parandused. Nõukogude ajal asus selles kohas kivist korsten, mis ei ole praeguseks säilinud (Artel, 2025).
Pilt 12	Nõukogude ajal juurde ehitatud hooneosa kahjustused. Juurdeehitus on maakivi seinast välja vajunud ja telliskivid lagunevad.
Pilt 13	Kahjustatud post.

Foto 7. Laadimisplatvorm. (autori erakogu)

Laadimisplatvorm on kehvast seisust. Plaadid on lahtiselt peal, ning betoon mureneb. Vähemalt pool laadimisplatvormi kõrgusest on pinnase tõusuga kaotsi läinud. (vt foto 7)

Foto 8. Keldri sisevaade. (autori erakogu)

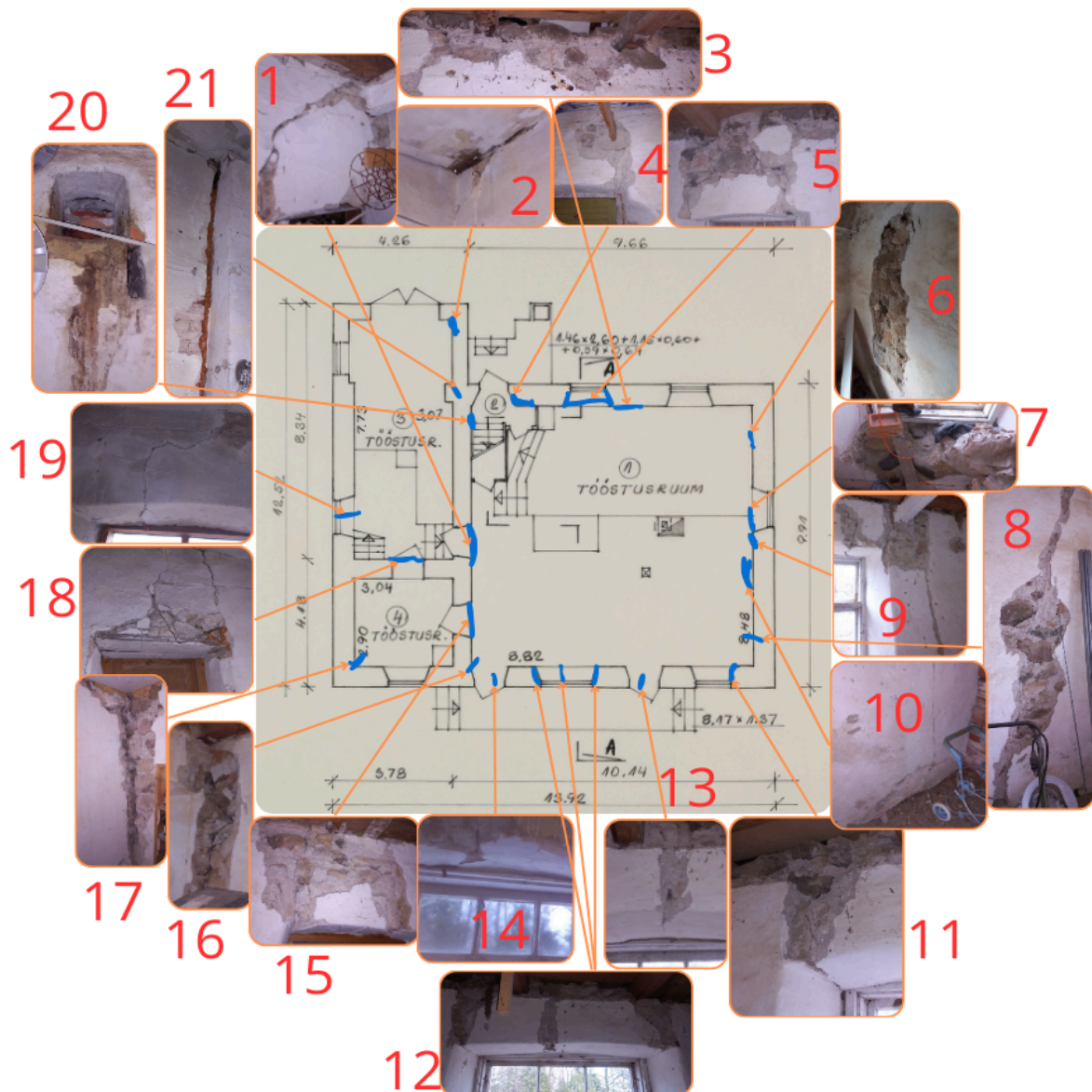
Laboriruumi all asub kelder, kuhu pääseb katlaruumist. Võimalik on, et kelder on ehitatud juba originaalis nii, et sellel pole ühtegi akent või õhutust. See tundub aga ebatõenäoline, arvestades mõningaid detaile. Esiteks ei ole näha fotolt 5 ühtegi märki keldri aknaaugust, mis selle koha peal tänaseks on (vt joonis 4 pilt 10). Teiseks on originaalsillustes

kasutatud valdavalt paekive ja natukene maakive. Keldri ukse puhul on kasutatud nii silluseks kui ka ukseava külgedeks punast tellist. Kolmandaks on keldri lage toetavad metalltalad jäetud katmata ning need on struktuurilemendina nähtavad ja läbi roostetanud. Samuti on selle koorejaama all pinnasevesi väga kõrge. Katlaruumis asub puurkaev, mis on ainult 5 meetri sügavusel. Keldrisse tuleb sügise ja kevade ligikaudu 20 cm vett. Seda näeb ka fotol 8 olevast tumedast jäljest keldri seinal.

2.2.2. Seinad

Seinte seisukord on üldiselt hea või rahuldav. Esimene korrus on laotud maa- ja lubjakividest ning kaetud krohviga, seda nii seest kui väljast. Välisseinte krohv on vormistatud dekoratiivselt imiteerimaks tsementkiviladu. Nurgad ja avade raamistused on vormistatud dekoratiivsete kvaadritena. Teise korruse seinad on püstpalk-konstruktsioonis, väljast kaetud laudvoodriga.

2.2.2.1. Esimese korruse seinte interjäär.

Joonis 5. Kahjustused esimesel korrusel seestpoolt. (EAA.P-1184.2.2218)

Esimese korruse põhilisteks kahjustusteks on akna- ja ukseillused. Väga mitmed on vajunud ja toetuvad lengide peale. Esimese korruse väliskrohvi seisukord on samuti kehv. See on väga paljudest kohtadest mõranenud ning sellel on suuri toonimuutuseid, mis asuvad põhiliselt vintskappide kohas, kus räästas on kõrgemal. Seestpoolt on krohvi seisukord oluliselt parem.

Pilt 1	I-talast põhjustatud vajumine ning sellest tulenenud kahjustused.
Pilt 2	Kahjustused katlaruumis. Juurdeehituse katuse ja seina vaheline ava, kust on pikalt sisse sadanud ja kahjustada on saanud nii sein kui ka ümar- ja tahatud palkidest laekonstruktsioon.
Pilt 3	Teadmata põhjusel on ära uhtunud akna sillust koos hoidev mört. Vintskapi tõttu ei ole seal kohas katuseräästa osa ning vintskapi voodrilaud on välisseina krohvi servast seespool. Ka kunagised veelauad on ära mädanenud. Võib järeldada, et sealt vahelt on vesi leidnud nõrgeima koha. Esimese korruse laes oli kunagi laudis ja selle pealne oli krohvitud. Krohv on aga eemaldatud ja kogu müüripealse serval on näha sellest põhjustatud krohvikahjustusi.
Pilt 4	Läänekülje ukse silluse vajumise tõttu tekkinud kahjustused.
Pilt 5	Teadmata põhjusel on ära uhtunud akna sillust koos hoidev mört. Vintskapi tõttu ei ole seal kohas katuseräästa osa, ning vintskapi voodrilaud on välisseina krohvi servast seespool. Ka kunagised veelauad on ära mädanenud. Võib järeldada, et sealt vahelt on vesi leidnud nõrgeima koha. Esimese korruse laes oli kunagi laudis ja selle pealne oli krohvitud. Krohv on aga eemaldatud ja kogu müüripealse serval on näha sellest põhjustatud krohvikahjustusi.
Pilt 6	Põhjasein, kust on ära kukkunud suur krohvitükk.
Pilt 7	Lagunenud aknalaud. Aknalaua kivid on kruusa sees tööstusruumi madalamas osas. Need kivid tulid välja osa madalama ruumiosa osalisel puhastamisel.
Pilt 8	Arusaamatul põhjusel on seinast suur tükk krohvi puudu.
Pilt 9	I-talast põhjustatud vajumine ning sellest tulenenud kahjustused.
Pilt 10	Pragu krohvis ja samuti on näha seina ja põranda vahelist pragu.
Pilt 11	Idakülje akna nurgas on suur pragu.
Pilt 12	Akna või ukse silluse hävimine. Avad ei ole samuti kaitstud räästaga.
Pilt 13	Akna või ukse silluse hävimine. Avad ei ole samuti kaitstud räästaga.
Pilt 14	Kahjustus ukse kohal. Võis tekkida katuse läbilaskmise tõttu.
Pilt 15	Kahjustused tööstusruumi ja laboriruumi vahelisel uksele. Kahjustada on saanud sillus. Tekkepõhjus võib olla kahe eri katuse liigi liitumiskoht (viilkatus muutub pultkatuseks) või see, et välimine sein on natukene välja vajunud.
Pilt 16	Seinte liitumise nurgas on näha sügavaid kahjustusi.
Pilt 17	Seinte liitumise nurgas on näha sügavaid kahjustusi.
Pilt 18	Vigastused katlaruumi akandel ja ustel. Labori- ja katlaruumi vahelisel uksele

	on sillus ära vajunud.
Pilt 19	Vigastused katlaruumi akendel ja ustel. Katlaruumi akna kohal on suur pragu.
Pilt 20	Tõenäoliselt koht, kust läks katlaruumist tööstusruumi võll, mis pani käima masinavärgi.
Pilt 21	Juurdeehituse ja originaalseina liitumiskoht kuhu on tekkinud pragu.

2.2.2.2. Esimene korruse seinte eksterjöör.

Joonis 6. Kahjustused esimesel korrusel väljastpoolt. (EAA.P-1184.2.2218)

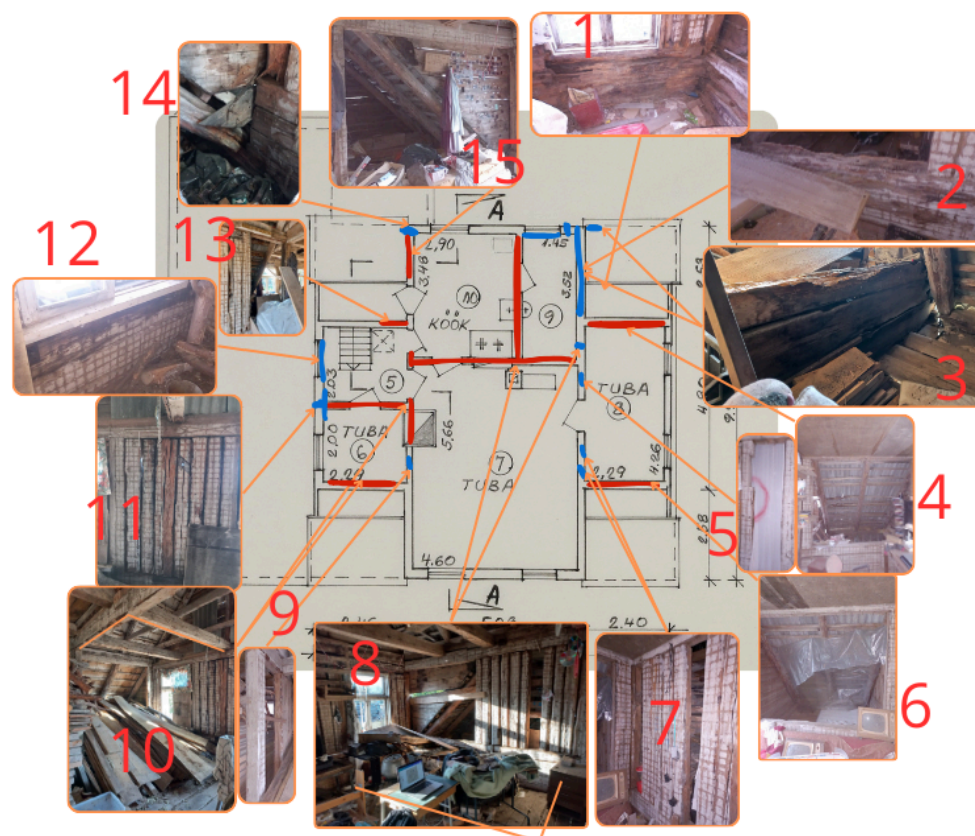
Pilt 1	Pragu, mis ulatub vundamenti ning kajastub joonisel 4 pildil 2. Näha on ka läbiviik, mis otseselt siseruumis ei kajastu. Ümbertringi on see kaetud krohviga ilma, et oleks säilitatud algne stiil. Originaalis ei ole seda olnud.
Pilt 2	Kahjustused akna kohal. Kahjustuse põhjuseks võib olla vasakul asuv I-tala, kuid kahjustus võib olla ka vaid krohvis, kuna seestpoolt on aknasillus võrdlemisi terve.

Pilt 3	Praod hoone välisfassaadi krohvis.
Pilt 4	Praod hoone välisfassaadi krohvis.
Pilt 5	Lõhed vundamendis ja mahakulunud krohvi värvitoon.
Pilt 6	Lõhed vundamendis ja mahakulunud krohvi värvitoon.
Pilt 7	Krohvikahjustus akna all. Kahjustus tuleneb maapinna tõusust. Vasakul akna kohal asub pragu. Kahjustus tuleneb veenina puudumisest vintskapi ja maakivi seina ühenduskohas.
Pilt 8	Krohvikahjustused välisukse juures. Mõlemast alumisest nurgast ja ukse silluse kaunistusest on tükid välja kukkunud.
Pilt 9	Akna kohal olev kahjustus, sisevaadet on näha jooniselt 5 pildilt 12. Krohvikahjustusi on näha ka akna alumises osas.
Pilt 10	Kahjustused ukse lengi ja seina vahelises krohvis.
Pilt 11	Nurga vähene väljavajumine krohvi pragudes. Akna alt on ära kukkunud krohvi. Nähtavas nurgas on krohvi seis väga kehv. Näha on mitmeid vertikaalseid pragusid; ilmastik ja taimestik on krohvi pinda märkimisväärselt kulutanud.
Pilt 12	Pragu krohvis, mis võib olla tekkinud nurga väljavajumise tõttu.
Pilt 13	Väikesed praod krohvis.
Pilt 14	Nõukogudeaegse korstna asukoht ja sellest tulenevad kahjustused seinakrohvis ja akna ilustuses.
Pilt 15	Vertikaalne pragu krohvis.
Pilt 16	Juurdeehituse seina seisukord väljastpoolt. Krohv on suures osas ära kukkunud. Seinakonstruktsioon on kahjustunud. Seinatellised on lagunened, neid kooshoidev mört on välja uhtumas.
Pilt 17	Juurdeehituse seina seisukord väljastpoolt. Krohv on kohati ära kukkunud. Seinakonstruktsioon on kahjustunud. Seinatellised on lagunened, neid kooshoidev mört on välja uhtumas.
Pilt 18	Juurdeehituse ja maakiviseina vahel olev vahe (põhjustatud juurdeehituse vundamendi kehvast ehitusest). Hoovipoolse ukse sillus vajub (vt Joonis 5 pilt 4). Inimtekkeline auk krohvis, mille tekkepõhjus on teadmata.
Pilt 19	Aknasilluse vajumine (sarnaselt ka Joonis 5 pilt 5)
Pilt 20	Akna kohal olevad kahjustused väliskrohvis (seestpoolt ei ole kahjustusi akna silluses märgata).

Pilt 21	Lääne küljel asuva posti seisukord. See on osa nõukogudeaegsest juurdeehitusest
---------	---

2.2.2.3. Teine korrus.

Teise korruse kahjustused on tingitud eelkõige katuse leketest. Samuti on mitmed teise korruse vaheseinad eemaldatud ning ka välisseintes on püstpalke vahelt puudu.

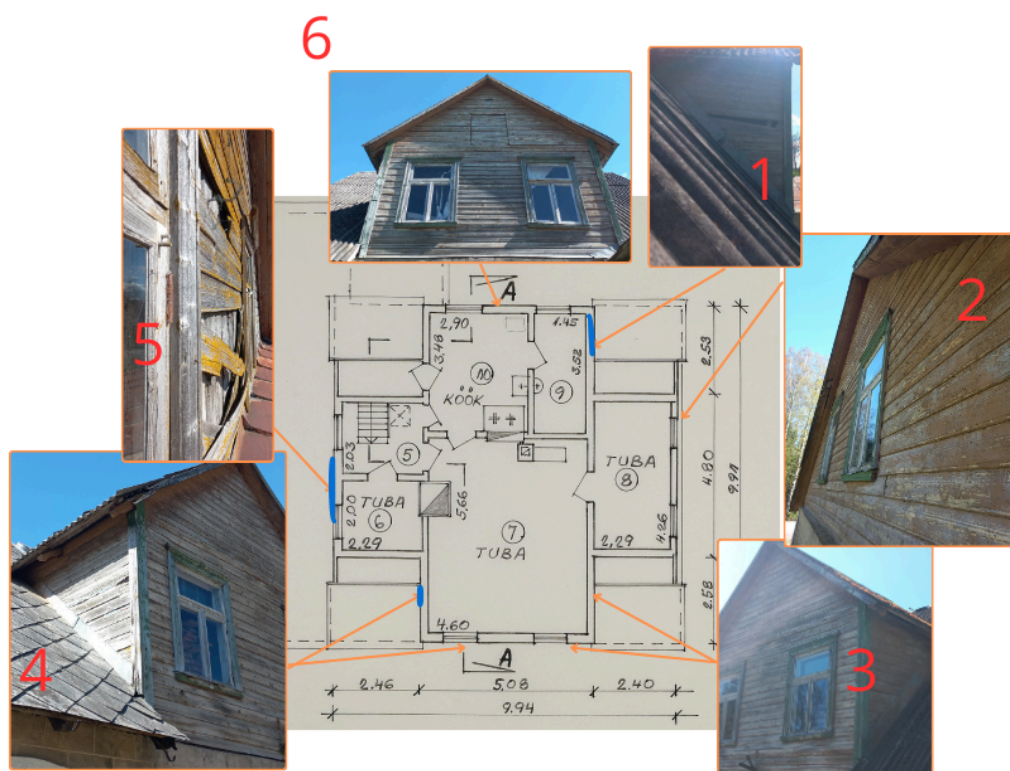

Joonis 7. Teise korruse kahjustused seestpoolt. (EAA.P-1184.2.2218)

Teise korruse peamised murekohad on vintskappide seintes. Probleeme on põhjustanud katusekatte hävinemine, mistõttu on vintskappide seintele ligi pääsenud vihm, lumi jm. Seega on palgid nendes kohtades hävinenud. Valdavalt on palkide olukord siiski rahuldav. Kõige enam on kahjustada saanud lõunakülj ja läänekülje vintskapi küljeseinad. Heas seisus ei ole ka müüripalgid, kahjustada on saanud ka aknaalused. Lõunapoolne otsaviilu sein on saanud kahjustada väljastpoolt. Järgnevas alapeatükis viidatakse joonisel 7 asuvatele piltidele. Sinise värviga on märgitud seina kahjustused ja üksikud puuduvad

püstpalgid. Punasega on märgistatud puuduvad vaheseinad ning kohad, kust on eemaldatud rohkem kui paar püstpalki. Piltidel 8 ja 10 on oranžide joontega märgistatud endised vaheseinte umbkaudsed asukohad.

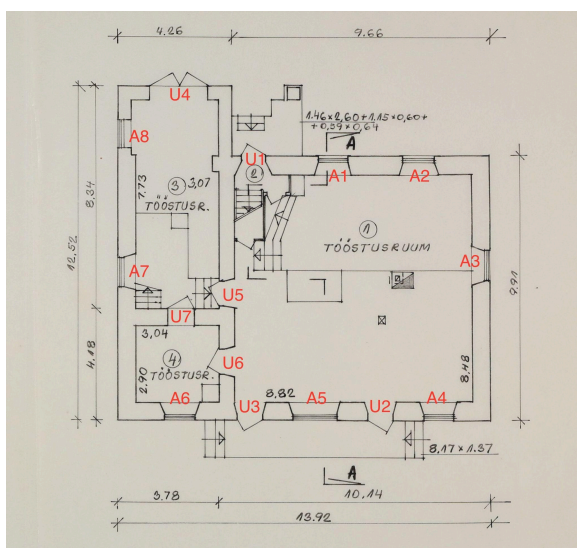
Pilt 1	Palkkehandi kõige kehvas seisus nurk. Kahjustada saanud aknaalune, kahjustused on põhjustatud vintskapi põhjapoolse seina ja voodri puudumisest. Seal asuv katuse neel on läbi lasknud.
Pilt 2	Palkkehandi kõige kehvas seisus nurk. Mõned püstpalgid seinas on eemaldatud.
Pilt 3	Palkkehandi kõige kehvas seisus nurk. Tänapäevaks on vintskapi seinas olnud püstpalgid eemaldatud.
Pilt 4	Näha on puuduvaid püstpalke. Kõik teise korruse seinad olid kaetud krohviga.
Pilt 5	Näha on puuduvaid püstpalke.
Pilt 6	Näha on puuduvaid püstpalke.
Pilt 7	Näha on puuduvaid püstpalke.
Pilt 8	Palkkehandi kõige kehvas seisus nurk. Suure tõenäosusega olid kõik eemaldatud püstpalgid kehvas seisus. Oranžide joontega on märgitud endise vaheseina asukoht
Pilt 9	Näha on puuduvaid püstpalke.
Pilt 10	Vaheseinte asukoht on märgitud oranžide joontega.
Pilt 11	Püstpalk on kehvas seisus, laetala ots on mädanenud. Seest tundub sein tugev ja korras. Väljastpoolt ei ole seinal korralikku voodrilauda, seega päike on saanud seda seina kulutada.
Pilt 12	Aknaalune palk on kehvas seisus, kuna puuduvad voodrilaud ja veenina ning päikesel ja veel on sellele ligipääs. Lõunapoolne külg on saanud kahjustada päikese poolt.
Pilt 13	Koht, kust on eemaldatud püstpalke.
Pilt 14	Sarika otsa ja müüripalgi mädanemine. Põhjuseks keeruline katuseneelu asukoht.
Pilt 15	Vintskappide seintest on eemaldatud püstpalke. Suure tõenäosusega olid kõik eemaldatud püstpalgid kehvas seisus.

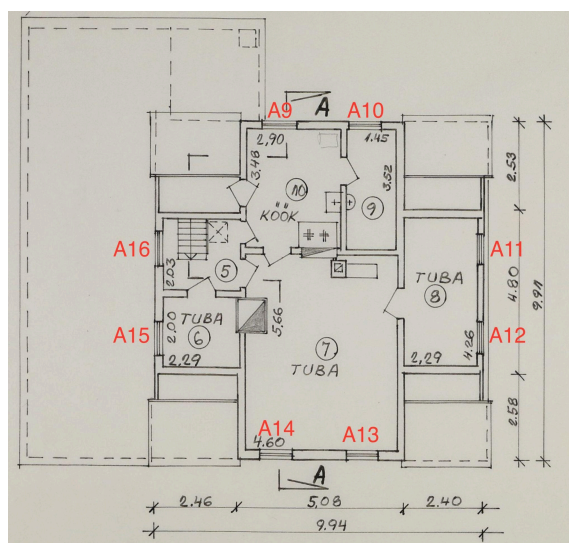
Joonis 8. Teise korruse kahjustused väljastpoolt. (EAA.P-1184.2.2218)

Pilt 1	Palkosa kõige kehvemas seisus sein. Sisse on sadanud lund ja vihma.
Pilt 2	Põhjaseina otsaviil, mille laudis on küll amortiseerunud, kuid sellegipoolest üllatavalt heas seisukorras. Alles on ka veelaud, mis ei täida oma eesmärki.
Pilt 3	Idapoolse vintskapi otsa- ja küljeseinad. Näha on amortiseerumise märke.
Pilt 4	Idapoolse vintskapi otsa- ja küljeseinad. Näha on amortiseerumise märke.
Pilt 5	Päikese tekitatud kahju lõunapoolsel otsaviilul. Voodrilaud on saanud päikesepoolt kahjustada, seetõttu saab vesi ja sademed seinale ligi.
Pilt 6	Läänepoolse vintskapi otsaviil. Sarnane seis idapoolse küljega, seinad on kehvast seisukorras.

2.2.3. Avatüited

Joonis 9. Esimese korruse avatüidete nummerdus. (EAA.P-1184.2.2218)

Joonis 10. Teise korruse olemasolevate avatüidete nummerdus. (EAA.P-1184.2.2218)

Joonistel 9 ja 10 on ära nummerdatud avatüited. Aknad on nimetatud A1 jne ja ukсед U1 jne. Lisades on iga akna ja ukse kohta pilt ja seisukorra hinnang (vt Lisa 2).

2.2.3.1. Aknad.

Algupärased kuueruudulised aknad (vt Foto 10) on kõik nõukogude ajal asendatud lihtsustatud jaotusega (valdavalt T-jaotus) akendega (vt Foto 9), mis on tänaseks amortiseerunud. Uste kohal asetsevad valgmiakuaknad on avariilises seisukorras. Lengide seisukord on valdavalt rahuldav. Lengid võivad olla originaalid. Aknad vajavad remonti, aga ei ole kõige halvemas seisukorras. Kahjuks ei ole peaaegu kuskil säilinud topeltraame, millele vihjavad akende lengid. Aknaraamid on lihtsad valguskraadiga raamid, ning klaasid on kinnitatud liistu, mitte kitiga. Need aknad tuleb kõik välja vahetada. Teise korruse akende piirdeliistud tunduvad olema algupärased ja väärivad säilitamist või asendamist koopiadena.

Foto 9. Praegune aken. (autori erakogu)

Foto 10. Aken, mis oli ehitamisel. (Eesti Rahvusmuuseum [ERM])

2.2.3.2. Uksed.

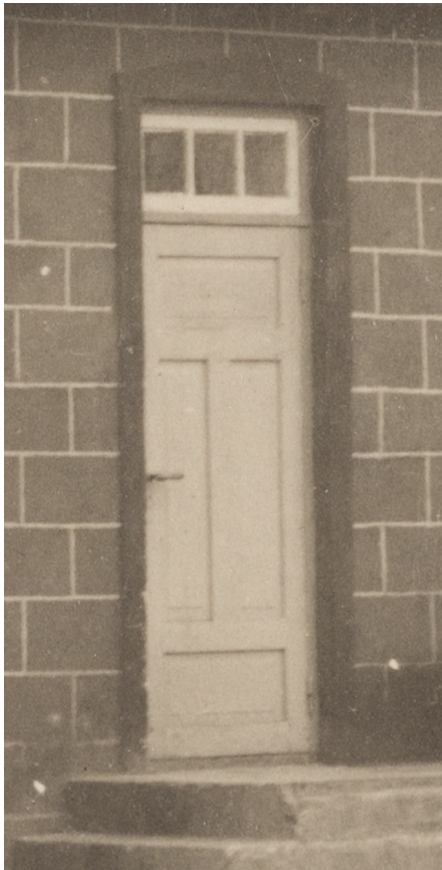

Foto 11. Originaal siseuks. (autori erakogu)

Uksed on paremas seisus kui aknad. Mõned siseuksed puhastati kümmeaastat tagasi liivapritsiiga. Nende seisukord on hea. Säilinud on vähemalt kolm siseust, millest kaks on liivapritsiiga puhastatud (vt Foto 11). Uks number 7 (vt joonis 9) on nõukogude ajal juurde ehitatud. Seda saab järeldada sellest, et kõik teised ukse ja aknasillused on ehitatud kaares kiilumeetodil. Uks nr 7 puhul on aga silluse toetamiseks seinas paar lauda ning selle peal tavaline kiviladu. Algupärased välisüksed on ära kadunud või täielikult amortiseerunud.

Praegused välisüksed on tõenäoliselt sekundaarsed (vt foto 6, 7, 13, Lisa 2). Nende seisukord on mitterahuldav. Uste puhul, nagu ka akende puhul

väljaspool ei ole midagi päästa. Hoovipoolne ehk lääneküljel asuv välisuks ei tundu stiili põhjal samuti originaalne. Võimalik, et see uks oligi selline, nagu tema hetkeseis, kuna see on hoovi poole ja töötajatele mõeldud. Arvestades aga teise poole uksi, võib arvata, et see ei olnud originaalis selline. Jooniselt 9 nähtavad ukсед 5, 6 ja 7 on algupärased, kuna nende stiil on samasugune nagu on näha Fotolt 5 ja Fotolt 12.

**Foto 12. Originaal välisuks esifassaadil.
(Eesti Rahvusmuuseum [ERM])**

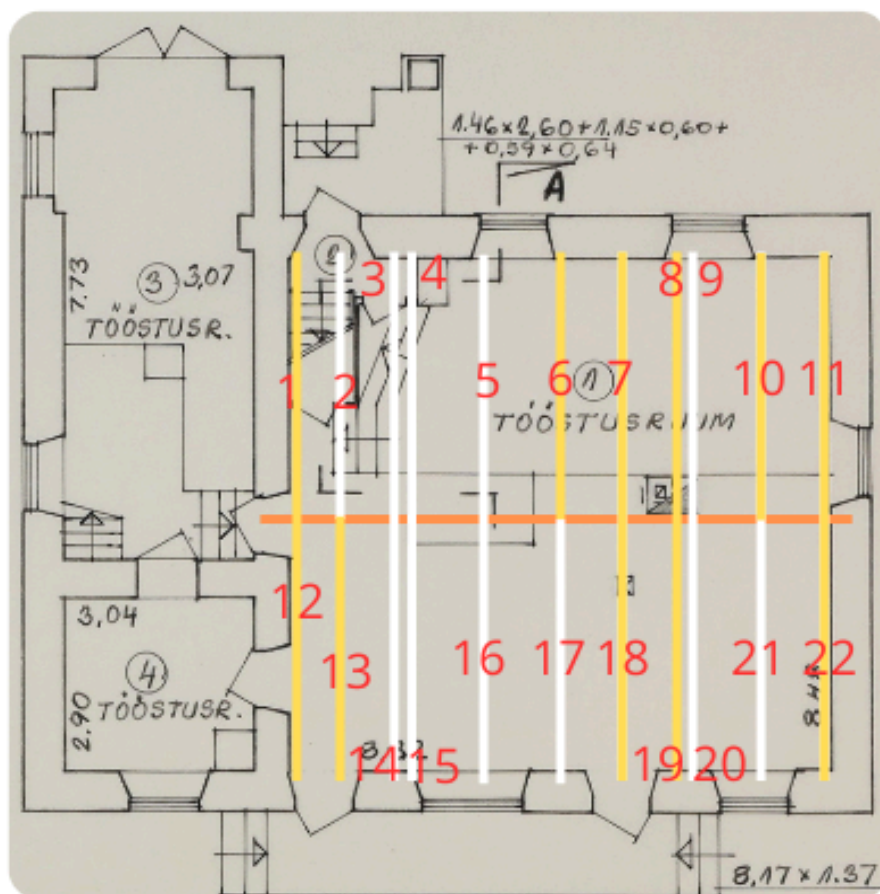

**Foto 13. Praegune välisuks esifassaadil.
(autori erakogu)**

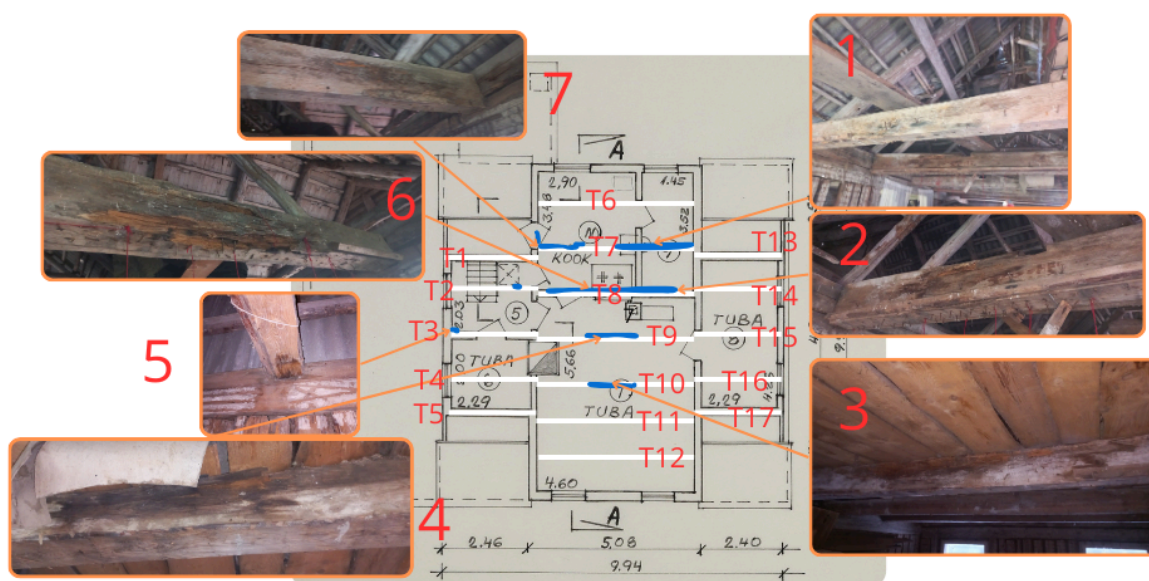
2.2.4. Põrandad ja laetalad

Esimese korruse põrand on betoonpõrand. Selle konstruktsioon on teadmata, kuid tuginedes teiste sarnaste hoonete projektidele, (nt Aidu koorejaam, vt Lisa 1) võib arvata, et tegu on betoonplaatidega, mille peale on valatud tasanduskiht. Betoonpõranda seisukorda ei saa täielikult hinnata, sest pool sellest on kaetud kruusaga ning teist poolt kasutatakse laopinnana. Näha oleva pinna seisukord on aga stabiilne, kuid leidub ka kahjustusi. On näha kulumisjälgi, aga mitte midagi mastapset. Tööstusruumi kõrgema osa põrand on põranda keskele kaldu.

Samuti on põrand erinevate kohtadest saanud kahjustada. Suure tõenäosusega on need kahjustused tekitatud masinate kinnitamisega. Tööstusruumi madalama osa põrand on varjatud hetkel kruusaga. Uus katlaruumi põrand on valatud aastal 2012 ning on heas seisukorras. Teise korruse põrandaks on lahtised laud, mis on pandud hiljem ning originaalist ei ole midagi alles. Joonisel 11 on märgistatud esimese korruse laetalad. Kui see hoone osteti ja selles remonti tehti, siis vahetati mõned talad välja. Talad 2-5, 9, 14-17, 20 ja 21 on välja vahetatud talad. Nendest 3-4 ja 14-15 on paaristalad. Täpselt ei ole teada, kas originaalis oli ka nõnda ehitatud. Talad 1, 6-8, 10-13, 18-19 ja 22 on vanad talad. Nende seisukord on väga hea. Sellepärast ei ole siinkohal ühtegi lähivaadet taladele, kuna nende seisukord on tõesti väga hea ning neid asendama ega parandama ei pea.

Joonis 11. Esimese korruse laetalade plaan. (EAA.P-1184.2.2218)

Joonis 12. Teise korruse talad. (EAA.P-1184.2.2218)

Järgnevas lõigus viidatakse joonisel 12 asuvatele piltidele. Teise korruse laetalad on üllatavalt heas seisukorras. Hoone põhja- ja lõunapoolsetes otses asuvad talad on päris hästi säilinud. Tala number 3 ots on halvas seisus, muu on heas seisus. Hoone keskel asuvad probleemsed talad. Mitmed neist on saanud kannatada katusega seotud probleemide tõttu. Talad 7-10 on täielikult amortiseerunud ning vajavad kas väljavahetamist või siis parandamist. Tegemist on tähtsate struktuurielementidega, seega tõelise kahju saab teada nendega töötama hakates. Pildid 1-4 ja 6-7 näitavad talade keskel asuvaid pikki mädakahjustusi. Selle põhjuseks on harjapleki puudumine, ning endise korstna augu kehv kinnikatmine. Samuti on katusekattematerjalis mitmeid auke, kust on läbi sadanud. Pildilt 7 on näha ka müüripalgis kahjustusi.

2.2.5. Katus ja lagi

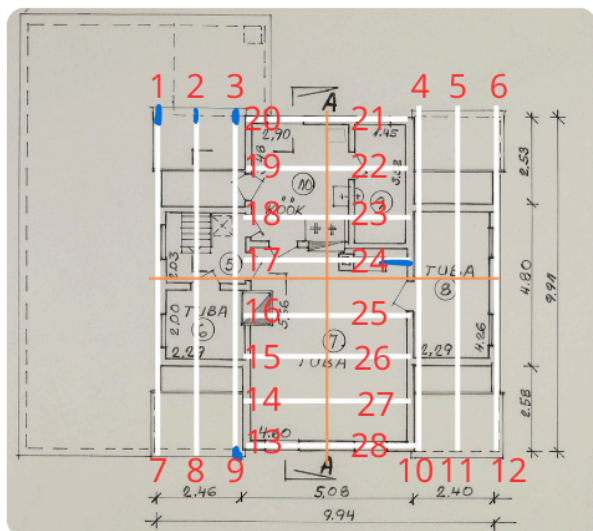
Koorejaama põhikehandil on viilkatus ümarpalgist A-sarikatega. Põhikehandi katus on laineline eterniit ja lameplaatidest eterniit. Lõunapoolsel madalamal osal, kus paikneb katlamaja, on pultkatus valtsplekiga. See on ümarpalgist ja tahatud palgist sarikatega (vt foto 14). Katlaruumi lagi on väga kehvas seisus. Krohv on koorumas ja maha pudenemas ning palgid, millest koosneb laekonstruktsioon, on kehvas seisus. Samuti ei ole heas seisukorras

madala osa katus. Hiljuti on sealt üks paan ära lennanud ning seda on parandatud. Võib olla originaalkatus.

Foto 14. Sarikate seisukord. (autori erakogu)

Viilkatusel on ajaloolistel piltide põhjal olnud alguses sindelkatus. Ilmselt 1930. aastatel on see hoone vasakus pooles asendatud rombikujulistest plaatidest eterniitkatusega. Tegemist on toona populaarse uude materjaliga. Vintskapist paremale jääv ala on ilmselt alles nõukogude ajal saanud toona tavalise lainelise eterniitkatuse. Katuses on mitmeid lekkekohti, mis on põhjustanud kahjustusi palgile. Osaliselt puudub ka harjaplekk. Katuseluuk ei ole heas seisukorras ning selle juurest lekib. Samamoodi on neeludega, kus puudub plekk. Eterniidi alt leiab algupärase sindelkatuse riismeid.

Joonis 13. Sarikate asukoht. Oranžide joontega on märgitud ligilähedane harjajoon. Sinisega märgistatud kahjustused. (EAA.P-1184.2.2218)

Sarikate seisukord on valdavalt väga hea. Probleemsed kohad on sarikate otsad, mida saab näha nii lääne kui ida küljes sarikatel 1-3 ja 9. Sarikatel 1-3 on ilusad otsad ära lõigatud, kuna need jäid ette juurdeehitusele. Ka roovitus on heas olukorras. Sarikal numbriga 24 on lõigatud tükk küljest ära ning sellest veidi eemal asub toetussarikas, mis on poolik ja toetub laetalale (vaata foto 15). Ilmselt on see ära lõigatud selleks, et oleks ligipääs katusele.

Foto 15. Poolik sarikas, mis on asendatud peenikese palgiga. (autori erakogu)

2.2.6. Kahjustuste kokkuvõte

Pööravere koorejaam vajab suuri restaureerimistöid. Vundament on enamasti korras, aga vajab soojustamist, krohviparandusi ja mõnes kohas ka pinnase eemaldamist. Kehvas seisus on laadimisplatvorm, mis on hetkel ümbritsetud pinnasega. Samuti on laadimisplatvormi ja seina vahel auke, mis tuleb korda teha. Kelder on vaja teha veekindlaks ning lae toetustalad on vaja asendada.

Esimese korruse valatud betoonpõrandad on üllatavalt heas seisukorras. Selleks, et seda igapäevaselt kasutada, oleks vaja põrand tasandada. Katlaruumi on juba uus põrand valatud, aga igapäevaseks kasutamiseks see veel ei kõlba, kuna ei ole piisavalt sile ja tolmap. Teise korruse põrand ei ole originaalis säilinud, seega tuleb see asendada täielikult uue laudpõrandaga.

Esimese korruse seinte põhiprobleemideks on krohv ja sillused. Väliskrohvi tuleks maksimaalselt säilitada, sisekrohv on rahuldavas seisukorras, aga vajab samuti parandusi. Esimese korruse seinad vajavad müüritise pealt tasandamist ning parandamist. Teise korruse seinad on rahuldavas seisukorras, aga vajavad samuti remonti. Läänepoolse vintskapi põhjapoolne küljesein on täielikult amortiseerunud ning vajab vahetamist. Samuti on suuremad probleemid lõunapoolse seinaga. Nii mõnestki kohast on eemaldatud püstpalke, mis tuleb kas osaliselt või tervikuna asendada. Teise korruse välisvoodri kahjustused on peamiselt lõunaküljel.

Laetalad esimesel korrusel on saanud ligikaudu 30 aastat tagasi uuenduskuuri ning ei vaja remonti. Nii mõnedki talad on välja vahetatud, säilitatud on võimalikult palju originaaltalad. Teise korruse laetaladega on kehvem lugu. Teise korruse põhimahus on umbes pooled talad suuresti kahjustunud ning vajavad kas väljavahetamist või proteesimist.

Sarikate seisukord on hea, kuid kahjustada on saanud mõned sarikaotsad. Need ja mitmed tükid müürilattidest vajavad väljavahetamist. Samuti on ühe sarika ots ära lõigatud ning seda ei ole jätkatud. Sellele sarikale tuleb juurde teha uus sarikaots.

Katusekattematerjal on täielikult amortiseerunud ning enamus kahjustusi tuleneb sellest. Pultkatuse ilmselt algupärane valtsplekk-kate on täielikult amortiseerunud ning lagi selle all on ilmselt täielikult amortiseerunud.

3. Koorejaama rekonstrueerimisprojekti lähteülesanne

3.1. Hoone väärtuslikud detailid ja tarindid

Hoone väärtuslikud detailid ja tarindid on kõik need ehitise osad, mis omavad ajaloolist, arhitektuurilist või kunstilist väärtust ning mängivad olulist rolli hoone välimuses, funktsionaalsuses ja esteetikas ning tuleb seega säilitada või asendada koopiatega. Väärtuslike detailide ja tarindite väljaselgitamine on osa eeltööst kultuuriväärtusliku hoone projekteerimise lähteülesande koostamisel. Riiklike kultuurimälestiste juurest alguse saanud praktikad rakendatakse täna ka miljööväärtuslike alade väärtuslike hoonete juures ja muudel kultuuriväärtuslikel objektidel.

Väärtuslike detailidena käsitletakse hoone dekoratiivseid osi (saelõikelised sarikaotsad, karniisid, ehistahvlid jne), fassaadiviimistlust, avataiteid, erinevaid interjööridetaile (trepid, põrandad, dekoratiivsed interjööridetailid, ka viimistluskihid) jne. (L.Välja, isiklik suhtlus, 03.03.2025)

Väärtuslike tarinditena tuuakse välja konstruktsiooni osad, millel on kas ajalooline väärtus (sellisel juhul on oluline neid maksimaalselt säilitada) või siis määrav roll hoone algupärase välisilme kujundamisel. Sellisel juhul on mõeldav küll nende asendamine, kuid tuleb säilitada nende kuju ja üldilme, võimalusel ka materjalikasutus. (L.Välja, isiklik suhtlus, 03.03.2025)

3.1.1. Eksterjäär

Hoone nurkades asuvad pseudokvaadrid ja akna ümber asuvad krohvist ilustused.

(Foto 16, autori erakogu)

Krohvi sisse tehtud mälukivi ja krohvi dekoratiivne kujundus, mis imiteerib betoonkiviladu

(Foto 17, autori erakogu)

Kaheukseline esifassad ja fassaadi krohv. Avade suurused tuleks säilitada, ning taastada originaalne aknajaotus.

(Foto 18, autori erakogu)

Laadimisplatvorm on väga oluline tunnuslik detail koorejaama puhul ning on hetkel kehvast seisusest aga tuleks taastada.

(Foto 19, autori erakogu)

Hoone originaalsed üldmahud tuleks säilitada ja taastada. Katlamajale lisatud juurdeehitise võib soovi korral lammutada.

(Foto 20, autori erakogu)

Algupärased sarika otsad tuleb kindlasti säilitada, vajadusel asendada koopiatega.

(Foto 21, autori erakogu)

Teise korruse akende mahud ja tõenäoliselt algupärased veeninad ja piirdeliistud tuleb säilitada ja restaureerida, vajadusel asendada koopiatega.

(Foto 22, autori erakogu)

3.1.2. Konstruktsioon

Katusekonstruktsioon, valdavalt säilinud originaalis. Säilitada ja restaureerida. Vajadusel proteesida ja asendada pehkinud kohad.

(Foto 23, autori erakogu)

Püstpalkseinad hoone teisel korrusel restaureerida ja säilitada.

(Foto 24, autori erakogu)

3.1.3. Interjäär

Kahetasapinnaline algupärane betoonpõrand põrand tuleks võimalusel säilitada, ning eksponeerida, kuna see on koorejaamale iseloomulik tunnus.

(Foto 25, autori erakogu)

Puurkaev on majas sees, katlaruumis. Tuleb säilitada ka kaev, mis on külas olnud üks kaevudest, mis kunagi ei ole ära kuivanud.

(Foto 26, autori erakogu)

Originaalsiseused oleks vaja taastada.
Säilinud on vähemalt 3 originaalsiseust.
(Foto 27, autori erakogu)

3.2. Väärtuslike detailide taastamine

Võimalikult palju originaaldetailidest tuleks säilitada või vajadusel restaureerida. Säilitada tuleb originaalsed pseudokvaadrid ja akende ja uste ümber asuvad kaunistused. Kohtades, kus on kahjustused, tuleb taastada lubikrohviga originaalne väljanägemine. Restaureerida tuleb kogu hoone väline krohv, mis imiteerib betoonplokkide ladu. Kuna krohv on saanud väga suuri vigastusi ja palju on sellest ka ära kukkunud, tuleb eemaldada lahtine vana krohviosa, ning teha uus jäljendus, asendamaks vana krohvi. Säilitada tuleb kindlasti mälukivi koht krohvis.

Säilitada tuleb ka väärtuslik esifassaadi lahendus kahe välisukse ja laadimisplatvormiga. Laadimisplatvormi mahud ja materjal peavad jääma samasuguseks. Praegust laadimisplatvormi on vaja restaureerida või asendada samaväärsega. Samuti tuleb eemaldada pinnas laadimisplatvormi ja kogu hoone vundamendi juurest, et niiskus ja pinnasevesi jookseksid hoonest eemale ning koorejaama välismulje ja laadimisplatvormi kõrgus taastuksid originaalilähedaseks. Selleks, et vundament paremini sooja peaks ning et pinnasevesi ei tungiks keldrisse, tuleks maa sisse vundamendi ümber panna materjal, mis seda eemale hoiaks.

Akende mahud esimesel ja teisel korrusel on vaja säilitada. Kõik praegused aknad ja lendid vajavad väljavahetamist, et taastada originaalne aknajaotus. Samas tuleb aknalenge teha laiemaks ja aknad taastada kahekordseks, nii et sisemine aken oleks pakett- ja välimine

õhuke klaasaken. Seda on vaja teha energiatõhususe ja soojapidavuse eesmärgil. Teise korruse akende ilu liistud tuleb restaureerida. Restaureerimise käigus tuleb teha otsus, kas säilitada originaalliistud või asendada samaväärsetega. Kuna tegemist on visuaalselt olulise detailiga, siis võib ka asendada samaväärsega.

Välisüksed tuleb asendada originaali koopiatega. Samuti tuleb teha uued valgmikaknad. Siseüksed tuleb säilitada originaalsetena ning need restaureerida. Katlaruumi väravad tuleb teha uued või siis näidata, et seal on kunagi olnud väravad. Selle koha võib ka kinni müürida või asendada akendega.

Sarikate puhul on oluline säilitada võimalikult palju originaalseid saelõikelisi sarikaotsi. Mitmel puhul ei ole see võimalik, aga sel juhul tuleb asendada need koopiatega või proteesidega.

Konstruksiooniliselt tuleks säilitada maakivist esimene korrus ja vundament. Ideaalis tuleks taastada algne maht, ehk siis lammutada nõukogude ajal juurdeehitatud hooneosa. Säilitada tuleks hoone teise korruse palkkonstruktsioon ja see restaureerida. Siinkohal on mõistlik palkkonstruktsioon väljastpoolt soojustada. See eemaldaks vajaduse vintskappide ja põhjakülje otsaviilu juures veelauale, säilitades võimalikult palju originaalset väljanägemist ja mahte. Samuti on mõistlik asendada samaväärsega teise korruse välisseinte laudis.

Interjööris on vajalik säilitada ja ära kasutada vastuvõtu- ja tööstusruumi kahetasandilisus. Samuti tuleks esimesel korrusel säilitada valge lubikrohvi väljanägemine. Siinkohal võib lisada parema sisekliima saavutamiseks lubikrohvi või termokrohvi, mis on samuti looduslik ning jätab samasuguse väljanägemise. Võimalusel tuleks säilitada ka katlaruumis asuv kaev selle ajaloolisuse ja mugavuse pärast.

3.3. Hoone kasutusfunktsioon

Koorejaamasid ja meiereisid on mitmeteks erinevateks otstarveteks ümber ehitatud. Mitmed koorejaamad ja meiereid on ümber ehitatud elamuteks, nagu näiteks Järvamaal asuvad Paistevälja koorejaam (Rajamäe, 2005) ja Reinevere (Koigi) koorejaam, kus asub ka kohvik (Bollverk, 2011); Kolga-Jaani lähedal asuv meierei (Kaldma, 2009), Viljandimaal asuv Kõpu meierei, mis on samuti ka Sakalamaa turismikeskus (Valdaru, 2024). Järvamaal Imavere (Karelson, 2001) ja Rutikvere (Lättemäe, 2019) ning Jõgevamaal asuvas Pedja meiereis (Pedja meierei muuseum, *s.a*) asuvad muuseumid. Saaremaal Tornimäe koorejaamas asub kohvik (Õun, 2021). Pärnumaal Tõstamaa meiereis asuvad hotell ning restoran (Tõstamaa

Meierei, s.a). Samuti leidub piimandushoonetes kohalikke kaupluseid, ladusid, kõrvalhooneid, raamatukogusid, seltsimaju, ürituspaikasad jne (Eriste, 2024).

Algne eesmärk Põravere koorejaamale oli ehitada see elamuks. Plaanis oli ehitada esimesele korrusele köök ja elutuba ja teisele korrusele magamistoad. Kavas oli paigaldada maaküte ja seinat kavatseti panna krohvi sisse põrandaküttetorud, mis hoonet soojas hoiaksid. Alustati lammutustöödega. Esimeselt korruselt võeti maha lubikrohvist lagi. Palju eemaldati ka teiselt korruselt: seintelt ja laest eemaldati krohv, põrandalaudis, ahi ja palju mädanenud palke. Krohvi alt ilmus palk, mis sel ajal tundus väga kehvast olukorras. Palgi halva seisukorra ja maakivihoones oleva niiskuse tõttu jäeti algne plaan katki. Nüüd on hoone kasutuselevõtt uuesti päevakorras.

Hoone rekonstrueerimiseks on vaja kindlaks teha hoone põhieesmärk ja kasutusala. Originaalis oli tegemist tööstushoonega, kus ka elati. Küsimus tekib, kuidas seda hoonet tänapäeval kasutada, et austada selle ajalugu ja väärtusi, samas mõeldes sellele, kuidas see omanikule kasulik oleks. Soov on taastada hoone originaalset väljanägemist võimalikult palju. Omaniku vaatest saaks olla kaks võimalikku eesmärki.

Esimene neist eesmärkidest arvestaks koorejaama tööstuslikku poolt, rajades sinna töökoja, kus remontida autosid ning praktiseerida muud metallitöid, ning elamisruumid paigutatakse teisele korrusele. See on olnud omaniku soov palju aastaid. See tähendaks aga esimese korruse lääneseinas oleva kahe akna asendamist väravatega. Selle idee teostamiseks oleks vaja likvideerida ka tööstusruumi kahetasapinnalisus. See omakorda tähendaks aga selle hoone iseloomulike omaduste (avade paigutus ja kahetasapinnaline siseruum) likvideerimist. Ühtlasi võib see tekitada probleeme hoone vundamendiga, kuna täpselt ei ole teada, kuidas see on ehitatud. Vaadates teiste koorejaamade jooniseid, siis võime näha, et ka vundament on nõ kahetasandiline (vt Lisa 1). Samas teeks see omanikule selle hoone palju kasulikumaks kui lihtsalt elamu ning annaks motivatsiooni see korda teha.

Teine võimalus selle hoone jaoks oleks see muuta elamuks. Seda on koorejaamadega kõige rohkem tehtud ja samas säilitatakse see ka kõige paremini hoone väärtusi. See võimaldaks välja tuua tööstusruumi kahetasapinnalisust, säilitada läänkülje fassaadi ja teeks lihtsamaks juurdeehituse lammutamise. Omanik ei taha lisaruumist loobuda, aga hoone algupärase väljanägemise taastamiseks oleks see vajalik. Kuna lisaruum on väga kehvast ehituskvaliteediga, siis selle säilitamine ei ole mõistlik.

Käesoleva lõputöö ja restaureerimisprojektiga tehakse ettepanek taastada koorejaam originaalmahus elamuks. See tähendab seda, et nõukogudeaegne juurdeehitus tuleb

lammutada ja ümberehituse käigus kohandada ühepere-elamuks, säilitades ja taastades selle ajaloolisi väärtusi. Katlaruumis asuv puurkaev peaks olema selle hoone veevõtukoht. Esimesel korrusel võiksid olla üldkasutatavad ruumid ja teisel korrusel magamistoad.

3.4. Probleemid ruumide asetusega

Ruumide asetuse on selles hoones keeruline. Esimese korruse probleemiks on kahetasandiline põrand ja kaks sissepääsu hoone esiküljel. Samas lihtsustab ruumiplaani see, et kogu tööstusruum on avatud. Alles jääb aga kahetasapinnalisus.

Esimesel korrusel on ka katlaruum ja laboriruum. Need asuvad lõunapoolses küljes ning samuti eri tasanditel. Laboriruum asub vastuvõturuumiga samal tasemel ja katlaruum tööstusruumiga samal tasemel, kuigi et pääseda tööstusruumist katlaruumi, tuleb ühest trepist üles minna ja teisest alla tulla (vt joonis 3).

Oluline küsimus on trepi paigutus. On ligikaudu teada, kus oli algne trepp, kuid kuna trepi paigutusest sõltub kogu teine korrus, siis on siin oluline leida optimaalseim lahendus. Samuti mõjutab trepi asukohta vastuvõtu- ja tööstusruumis asetsev I-tala. Seega määrab trepi asukoht nii vastuvõtu- ja tööstusruumi kui ka teise korruse ruumipaigutuse. Optimaalne oleks paigutada trepp tööstus- ja vastuvõturuumi keskele, võimalikult lähedale kahe tasapinna muutumisele. See võimaldaks teisel korrusel võimalikult palju ruumi ära kasutada ning eraldaks vastuvõtu- ja tööstusruumi kaks tasapinda. Katusekalle tekitab hoone nurkadesse ebamäärased ruumid, kus püsti kõndida ei saa, kuid mida oleks võimalik kasutada panipaikadena. Teise korruse otsaviiludes on kandvad vaheseinad veel alles, mis samuti mõjutavad ruumide asetust.

Ka küttesüsteem loob ruumiplaanis keerukust. Nimelt võiks olla võimalus hoonet kütta ka siis, kui ei ole elektrit. Seega võiks kindlasti olla majas üks ahi, mida saaks vajadusel kütta. Samuti on see mõistlik ka küttekulude kokkuhoidmiseks, kuna hoone omanikul on oma mets ja võimalused küttepuidu tegemiseks.

4. Pööravere koorejaama rekonstrueerimisprojekt

4.1. Asendiplaan

Joonis 14. Väljalõige Pööravere koorejaama rekonstrueerimisprojekti asendiplaanist

Pööravere koorejaama projekti täielikud joonised ja seletuskiri on leitavad Lisas 3 ja 4. Kinnistu asub Põhja-Pärnumaa vallas, Mõisaküla külas, Soemetsa. Kinnistu on suurusega 138 707 m². Krundil asub Pööravere koorejaam, ratastel maja, elamuhoone, avariilises seisukorras kuur, kaks põldu ja tööplats. Krundil asub ka mitmeid metsatükke ja hekke.

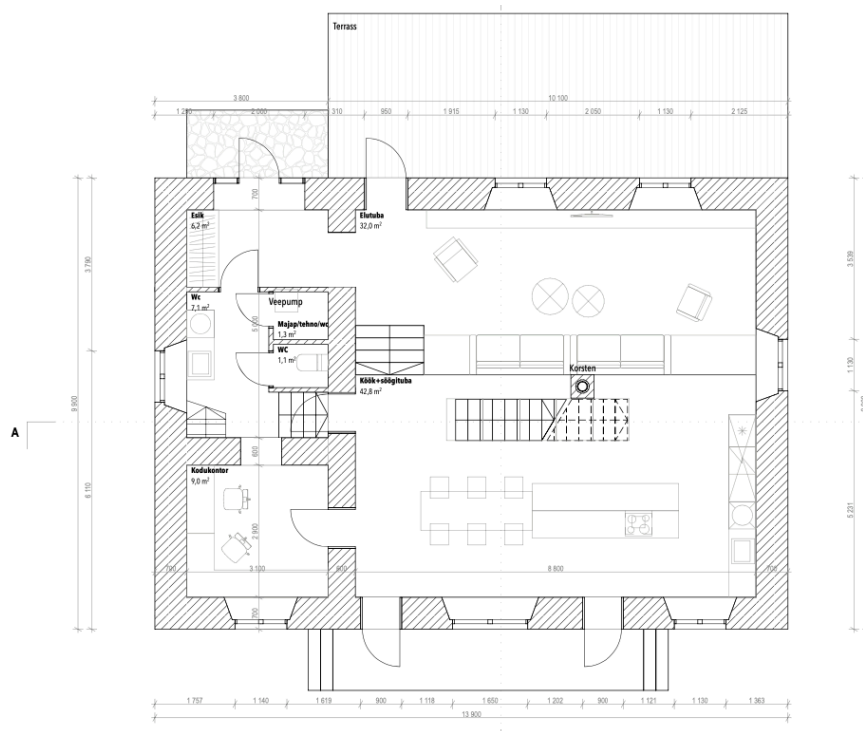
Kinnistu asub Mõisaküla-Metsavere maantee teisel kilomeetril. Pööravere koorejaam asub selle maantee ääres kinnistu kagupoolses servas ja on kirde-edela suunalise orientatsiooniga (vt joonis 14). Sissesõidutee läheb mööda koorejaama lõunapoolsest küljest. Autosid saab parkida nii maantee äärde kui ka maja taha. Bussipeatus asub koorejaama ees maantee ääres.

4.2. Arhitektuurne lahendus

Joonis 15. Väljalõige Pööravere koorejaama rekonstrueerimisprojekti vaatest ida suunast.

Pööravere koorejaam ehitatakse kolme magamistoaga ühepereelamuks. Välisilme peaks koorejaamal jääma võimalikult originaalilähedane. Võimalikult palju originaalkrohvist peaks säilima ning ühtlasi peaksid säilima võltskvaadrid. Maitsekuse huvides võiksid need jääda valged, kuigi originaalis olid need tumedad. Välisilmelt taastatakse ka akende ja uste jaotus. Säilivad valgimikaknad ehk framuugid uste kohal ning laadimisplatvorm hoone esifassaadil. Nõukogudeaegne juurdeehitis lammutatakse ning hoone taastatakse originaalmahtu. (vt joonis 15) Katusekattematerjaliks saab olema silekivi.

Joonis 16. Väljalõige Põravere koorejaama rekonstrueerimisprojekti esimese korruse põhjaplaanist. (vt Lisa 3)

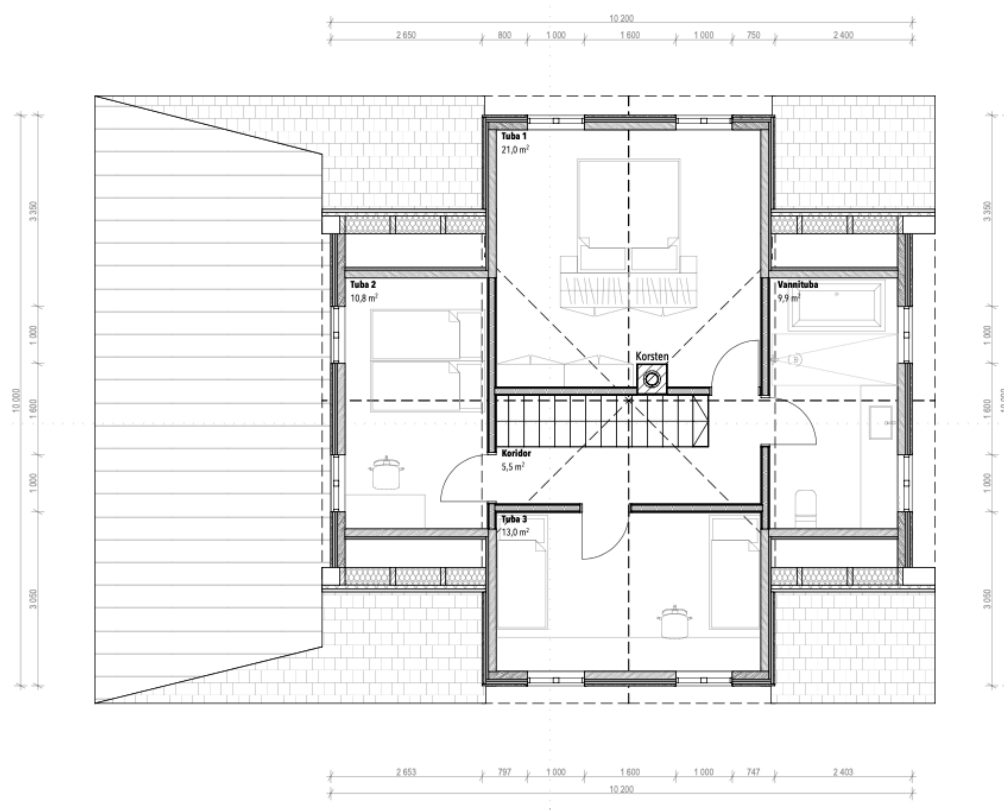
Esimesel korrusel asub endises vastuvõtu- ja tööstusruumis köök ja elutuba. (vt joonis 16) Tööstusruumis ehk hoone madalamas osas asub elutuba, nii et diivan ja muu mööbel on seljaga vastuvõturuumis asuva köögi poole. Köök on seega ruumi kõrgemas osas. Siinkohal on saadud inspiratsiooni nn *conversation pit* 'idest ehk vestluskaevudest (vt foto 28). See on hea viis, kuidas kasutada koorejaamale iseloomulikku erinevat ruumikõrgust. Köök ja söögituba on suunaga põhja ja ida poole ning asuvad teise korruse vannitoa all, mis hõlbustab tulevikus veevärgi ehitamise. Hommikuti valgustab kööki idaküljest paistev päike. Kui köögiosa on põhjapoolses nurgas, siis söögituba asub laboriruumi ukse juures.

Foto 28. Vestluskaevu (conversation pit) näide. (Barberis, 2024)

Kööki ja elutuba eraldab trepp, mis viib teisele korrusele. Varasemalt oli trepp hoovipoolse ukse ees, nüüd on see aga liigutatud hoone keskele, et eraldada köök ja elutuba ning et kasutada ära maksimaalne ruum teisel korrusel. Treppi saab kasutada ka kui mööblit. Trepi kõrvale elutoa poole saab ehitada läbiva riuli, mis eraldab veelgi kahte ruumi teineteisest. Ka korsten ja ahi jäävad elutoa ja köögi vahele, enam-vähem täpselt hoone keskele, mis hõlbustab soojuse liikumist ja korstna läbiviiku katusest.

Esimesel korrusel asuvast endisest laboriruumist saab kodukontor. Laboriruumist viis varasemalt uks katlaruumi. See laotakse telliskividega kinni (suurepärase võimaluse telliste taaskasutuseks) ning järelejäänud ruumi seinas saab kasutada pesumasina või lisariiulite ruumina. Katlaruumist saab poolenisti esik, poolenisti vannituba ja tehnoruum. Seal asub elektrikilp, puurkaev, pesumasinad ja esimese korruse WC.

Joonis 17. Väljalõige Põravere koorejaama rekonstrueerimisprojekti esimese korruse põhjaplaanist. (vt Lisa 3)

Teise korruse plaan muutus võrreldes algse põhjaplaaniga märgatavalt (vt joonis 17). Kui varasemalt oli kogu elamine teisel korrusel, siis nüüd on seal vaid kolm magamistuba ja vannituba. Teise korruse keskele tuleb trepp ning sinna moodustub väike trepihall, kust pääseb igasse ruumi. Põhjapoolse katuseviilu all asub vannituba, kuna sinna paistab akendest kõige vähem päikesevalgust. Idapoolses vintskapis asub väiksem magamistuba. Suurem magamistuba asub lääne pool, selle aknad on hoovi poole. Kolmas magamistuba on akendega lõuna poole ja asub viilkatuse lõunapoolses küljes.

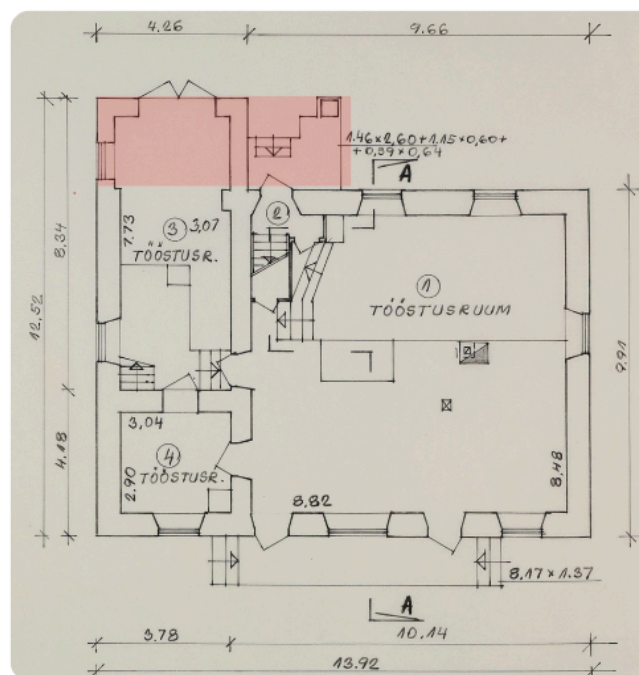
Sisepääse on sellel hoonel 4. Sisse pääseb nii tee kui ka hoovi poolt. Maantee poolt ehk idaküljest pääseb hoonesse laadimisplatvormilt, otse kööki ja söögituppa. Hoovi poole viib samuti kaks ust. Üks asub endises katlaruumis ja asendab väravaid ning teine on hoone praegune peasissekäik. Sealt hakkab saama terrassile, mis asub hoovi pool. Pererahva peasissekäiguks saab olema katlaruumi endine värav. Värava endine asukoht on märgistatud kaunilt taastatud krohviservadega. Ei ole teada, kas see oli kunagi selline, aga see vähemalt jäljendab kõikide teiste esimese korruse uste ja akende ümber asuvaid krohvraamistusi. Üks

saab olema endiste väravate keskel ning sellest mõlemal pool asub suur aken, et näidata endise värava asupaika ning et valgust sisse lasta. Sealt pääseb otse esikusse, kust viib ukseava otse elutuppa.

4.3. Konstruktiivne lahendus

Hoone kandekarkassi moodustavad 1. korrusel kiviseinad ja 2. korrusel püstpalkseinad. 1. ja 2. korruse vaheline vahelagi on puittaladel vahelagi, mis toetuvad kiviseintele. 2. korruse lagi on osaliselt katuslagi ja puittaladel vahelagi.

4.3.1. Lammutatavad osad

Joonis 18. Punasega on märgitud lammutamisele mõeldud hooneosa. (EAA.P-1184.2.2218)

Nõukogude ajal on katlaruumile ehitatud juurde pikendus. Juurdeehituse ehituskvaliteet on väga halb ning see on praeguseks täielikult amortiseerunud ja eemaldunud pühimahust. Samuti rikub see ära kogu hoone välimuse. Seega lammutatakse joonisel 18 märgitud osa ning taastatakse hoone algne välisilme.

4.3.2. Vundament

Koorejaamal on olemas maakivist vundament. Vundamendi vajumisi tuleb hinnata ja parandada ehitamise käigus. Vundamendi ümber tuleb tagada pinnasevee äravool ning vähemalt keldri juures tuleb vundamendi ja keldri seinad teha veekindlaks. Koorejaama idaküljel tuleb eemaldada pinnast, selleks et hoone esikülg ja laadimisplatvorm paistaksid rohkem silma ja tuleksid pinnase alt välja. Laadimisplatvorm hoone esiküljel tuleb teha korda ja taastada selle kõrgus. Batoon on saanud viga ning vajab remonti.

4.3.3. Välisseinad

Koorejaama olemasolevad välisseinad 1. korrusel on maakividest välisseinad, mis on väljast ja seest lubikrohvitud. Välimine krohv imiteerib betoonkiviladu ning seda tuleb säilitada maksimaalselt. Kuna suur osa krohvist on praguline, mõrane või täiesti seinast eemaldunud, tuleb neis kohtades vigastunud krohv eemaldada. Uus krohv peab järgima vana krohvi mustrit. 1. korruse maakiviseinad on lubikrohviga krohvitud ka seest. Siseruumides olevad krohvikahjustused tuleb parandada, ning sissepoole tuleb lisada sisekliima parandamiseks lubi- või termokrohvi. Rohkem maakivist välisseinu ei soojustata, kuna see ei ole ehitustehniliselt mõistlik ning see hävitaks liigselt arhitektuurset välisilmet ja pärandiväärtust.

Esimese korruse lõunapoolses nurgas on müüritise väljavajumist, see tuleb restaureerida. Kõikide akende ja uste sillused tuleb kas uuesti laduda või parandada. Keldri siseseinad tuleb teha veekindlaks ning üle krohvida lubikrohvi või mõne vetthülgava krohviga. Teise korruse välisseinad on püstpalkkonstruktsioonist. Teise korruse välisseinad tuleb seestpoolt ära puhastada. Seinad tuleb väljastpoolt soojustada 50 mm mineraalvillaga, lisada tuuletõkkekangas ja viimasena tuleb välisvooder asendada samaväärsega. Teise korruse vintskapi seintest on eemaldatud palke, need tuleb asendada uute samaväärsete palkidega ja vahele panna linavilti või muud samaväärset soojustusmaterjali. Pehkinud palgid ja palkseina osad tuleb välja vahetada või proteesida vastavalt erialase ehitaja hinnangule. Siseviimistlus jääb palkseinal puidukarva.

4.3.4. Siseseinad

Esimesele korrusele tuleb ehitada puitkarkassist vahesein tualettruumi ja sissepääsu eraldamiseks. Üks nõukogudeaegne uksekoht ehitatakse kinni. Selleks tuleb kasutada

telliseid, mis hiljem krohvitakse lubikrohviga. Maakivist siseseinad krohvitakse üle lubi- või termokrohviga sisekliima parandamiseks. Teise korruse vaheseinad ehitatakse puitkarkassist ning täidetakse mineraalvillaga müra summutamiseks. Vaheseinad kaetakse laudisega ning viimistletakse linaõlivärviga.

4.3.5. Vahelaed

Vahelaed on puitkonstruktsiooniga. Lagede katematerjaliks on laudis ning talade vahed täidetakse mineraalvillaga, mis aitab nii soojapidavuse kui ka müra summutamisega. Vahelagedel ei ole praegu üldse mingisugust kinnitatud laudist, seega see tuleb kõik uus panna. 1. ja 2. korruse vahelise lae talad on heas korras ning mitmeid on juba vahetatud. Laetala kaetakse altpoolt 25 mm x 150 mm lauaga ning see võõbatakse tulekaitsevõõbaga. Sinna vahele tuleb 200 mm mineraalvilla ning talade peale põrandalaudis, milleks on 35-50 mm x 150-200 mm lauad.

4.3.6. Katus

Algselt on hoonel olnud viilkatusel sindel ja pultkatusel valtsplekk. Nüüd tuleb katusekattematerjaliks viilkatusel sile katusekivi ning pultkatusele jääb valtsplekk. Uus katuslagi tuleb soojustada. Sarikate vahed soojustatakse ning sarikate peale pannakse 35 mm tuuletõkkeplaat.

4.3.7. Põrandad

Esimese korruse betoonpõrandad on rahuldavas seisus, aga need tuleb siiski parandada ning siledaks valada. Katlaruumi põrand tuleb kõrgemaks valada, selleks et sisse astudes oleks sile põrand, sest ka praegu on sellel põrandal mitu eri tasandit. Keldri põrand tuleb teha veekindlaks. Teise korruse põrand kaetakse on täispunnlauaga (mõõtudega 35 mm x 150-200 mm).

4.3.8. Uksed ja aknad

Uksed, aknad ja lengid tulevad kõik uued, kasutades looduslikke materjale. Vaid esimese korruse siseuksed tuleb restaureerida. Uksed tulevad puidust, need värvitakse linaõlivärviga. Kõik aknad tulevad uued. Sisepoole tuleb kahekordne klaaspakettaken ning väljapoole

ühekordne klaasaken algse klaasijaotustega. Teise korruse aknaliistud tuleb säilitada vanad või asendada samaväärsetega.

4.3.9. Trepid

Sellel hoonel on kolm treppi siseruumides ja väljas on laadimisplatvorm. Trepp, mis on kahetasandilise põranda vahel elutoas ja köögis, on betoonist. Osa vanast trepist tuleb siiski lammutada, kuna uus lahendus erineb veidi. Trepp, mis läheb katlaruumi, on samuti betoonist ning vajab remonti. Teisele korrusele viiv trepp ehitatakse puidust. Trepisamm on 200 mm, astme laius on 220 mm ja pikkus 900 mm.

4.4. Veevarustus ja kanalisatsioon

Selle hoone vesi tuleb katlaruumis asuvast puurkaevust. Kanalisatsiooni- ja veetorud peidetakse põrandate alla ja vahekonstruktsioonidesse. Kanalisatsiooniks kaevatakse maa sisse biopuhasti nagu on tehtud ka teiste hoonetega sellel krundil.

4.5. Küte, ventilatsioon ja elekter

Elektrikilp asub juba selles hoones ning sealt viiakse kogu hoonesse elekter. Hoonesse paigaldatakse soojustagastusega ventilatsioon, mida siin projektis ei kajastata. Hoonet plaanitakse kütta esialgu ahjukütte ning õhksoojuspumbaga.

4.7. Energiatõhusus

Hoonet ei ole võimalik olulisel määral energiatõhusamaks teha. Teise korruse seinad ja laed soojustatakse. Sisekliima parandamiseks krohvatakse esimese korruse seinad seestpoolt termokrohviga. Väljastpoolt esimest korrust ei soojustata, kuna see rikuks hoone välisilmel ja olulisi arhitektuurseid detaile.

4.8. Tuleohutus

Tuleohutus on selle hoone puhul üsnagi lihtne. Kuna tegemist on ühe tuletõkkesooniga, ei ole sellele hoonetele liigseid erinõudeid. Siseruumide laudised võõbatakse üle tuletõkkevõõbaga ning hoone keskel asuv terasest tala kaitstakse lubikrohviga.

4.9. Tehnilised näitajad

Allpool tabelis on välja toodud Pööravere koorejaama tehnilised näitajad (vt Tabel 1).

<i>Tabel 1. Pööravere koorejaama tehnilised andmed</i>			
Ehitusalune pind	137,6 m ²	Maapealsete korruste arv	2
Absoluutne kõrgus	42,4 m	Kõetav pind	167,3 m ²
Kõrgus	9,9 m	Ehitise maht	1057,6 m ³
Pikkus	13,9 m	Hoone tulepüsivusklass	TP-3
Laius	9,9 m	Eluruumi pind	158,4
Suletud netopind	167,3 m ²	Tehnopind	1,3 m ²
Suletud brutopind	239,6 m ²		

Kokkuvõte

Käesoleva töö käigus käsitleti lühidalt piimanduse ja koorejaamade ajalugu, nende tüüpe ja anti ülevaade Pööravere koorejaama erilisusest.

Töö peamiseks eesmärgiks oli koostada Pööravere koorejaama rekonstrueerimisprojekt. Selleks oli vaja üles märkida kõik Pööravere koorejaama nähtavad kahjustused. See andis väga põhjaliku ülevaate koorejaama väärtuslikest detailidest, tehnilisest seisukorrast ja eesootava töö mahust. Esmalt kahjustused fotografeeriti ning seejärel kanti need põhjaplaanile. Hiljem tehti märgete põhjal joonis, mille alusel märgiti tabelisse kahjustused ja analüüsiti lühidalt nende võimalikke põhjuseid. Leiti, et peamisteks kahjustuste põhjusteks olid pinnasetõus hoone vundamendi ümbruses, veelaua puudumine, päikesekahjustused ja veekahjustused, mis olid põhjustatud puuduolevatest katuse- ja seinadetailidest.

Seejärel anti ülevaade Pööravere koorejaama väärtuslikest detailidest. Interjööris loeti väärtuslikeks detailideks hoone esimese korruse kahetasapinnalisus, puurkaev, lubikrohviga kaetud seinad ja algsed siseuksed. Väärtuslikeks detailideks eksterjööris on saelõikelised sarikaotsad, võltskvaadrid, algne betoonkivi meenutav lubikrohv, esifassaadi välisilme, akende ilukrohv ja iluliistud, laadimisplatvorm, mälukivi krohvi sees ning hoone esialgne maakivist esimene korrus. Konstruksiooniliselt olid oluliseks sarikate algne seisund ja püstpalkkonstruktsioon teisel korrusel. Ühtlasi anti töö käigus soovitusel väärtuslike detailide säilitamiseks ning toodi välja projekteerimisel ilmnevad keerukused.

Viimasena selgitati projekteerimisel tehtud otsuseid, seda nii konstruksiooniliselt kui ka kontseptuaalselt. Projekteerimisel võeti maksimaalselt arvesse hoone väärtuslike detailide säilitamise võimalusi, andes samas hoonetele maksimaalne funktsionaalsus. Samuti on selgitatud, kuidas hoonet taastada, milliseid materjale kasutada ning mida tuleb säilitada. Käsitletakse nii avatäiteid kui ka lühidalt tehnosüsteeme. Samuti tuuakse esile koorejaama tehnilised näitajad. Töö lisadesse on lisatud nii Pööravere koorejaama rekonstrueerimisprojekti joonised kui seletuskiri.

Töö eesmärk saavutati ning uurimusküsimustele leiti vastused.

Kasutatud allikad

- Annom, K. (2022). Vastseliina meierei-burger võidab kliente. *Wõrumaa Teataja*.
<https://www.vorumaateataja.ee/koik-uudised/elu-ja-kultuur/29565-vastseliina-meierei-burger-voidab-kliente>
- Eriste, J. M. (2024). *Koorejaam Eesti piimanduses ja maa-arhitektuuris*. Seminaritöö. Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia
- Jänes, M. (2005). Järvamaa piimandushoonete inventeerimisest. L. Välja (toim), *Muinsuskaitse aastaraamat 2005* (lk 84-85). Muinsuskaitseamet.
- Karelson, M. (1998). Eesti piimanduse areng aastani 1940. *Ühinenud Meiereid*, nr 4(6) september, lk 14-15. *Ühinenud Meiereid*, nr 5(7) november, lk 13-14.
- Karelson, M. (2001). Ühistegelik Eesti piimandus (kuni 1944. a.). Asutati Eesti Piimandusmuuseum. *Agraarteadus*, 12(4), 260-269.
- Koorejaam. (2024, 8.mai). Kaksikud? Ei, kaks üksikut. *Facebook*.
https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02XcF2fBX5duqWYJUKmY1rQt3rSe61BBhCtcRK4Cn7RQnE6X6nnZhrfUP2dj4ko6Mml&id=100054673020136
- Kukk, M. (2000) Piimanduse areng Eestis XIX - XX sajandil. Eesti Piimandusmuuseum
- Lättemäe, S. (2019, 10. mai). Aasta põllumees puhus Rutikvere meiereile uue elu sisse. *Maaleht*.
<https://maaleht.delfi.ee/artikkel/86165821/fotod-aasta-pollumees-puhus-rutikvere-meiereile-uu-e-elu-sisse>
<https://sakala.postimees.ee/7992664/enne-ja-nuud-perekond-puhus-tontlikku-meiereis-se-uu-e-elu-sisse>
- Paluoja, S. (2020, 17. jaanuar). Pärnumaa ainus piimatööstus valmistab Seljal sulatatud juustu. *Pärnu Postimees*.
<https://parnu.postimees.ee/6874300/parnumaa-ainus-piimatoostus-valmistab-seljal-sulatatud-juustu>
- Pullerits, J. 1994. Mõisate juustukodadest võiekspordini ja piimasaaduste väljaveo kontrollist. *Agraarteadus* 5(1), 99-103

Pärdis, H. (2013). Meierei. Leele Välja (toim), *100 sammu läbi 20.sajandi Eesti arhitektuuri* (lk 96-97). Eesti Arhitektuurimuuseum.

Rajamäe, M. 2005. Meiereid kõnelevad. *Järva Teataja*, 27.11.

Tõstamaa Meierei. (s.a). *Meierei lugu*. <https://www.tostamaameierei.ee/meierei-lugu>

Õun, K. (2021, 23. märts). Tornimäel avas ukсед Meierei kohvik. *Saarte Hääl*.

<https://saartehaal.postimees.ee/7207551/tornimael-avas-ukсед-meierei-kohvik>

Joonised ja fotod

Aidu koorejaama kavand, EPiM DK 1041, Eesti Piimandusmuuseum SA.

Avispea koorejaam eestvaates, EPiM FK 2599, Eesti Piimandusmuuseum SA,

<http://www.muis.ee/museaalview/1145795>

Barberis (2024). Conversation pit. G. Design: Bright Designlab.

<https://www.livingetc.com/ideas/diy-conversation-pit-idea>

EPiM DK 3880. Piimatalituste võrk Eestis. *Eesti Piimandusmuuseum*

Geoportaal (2025). Soemetsa kinnistu. <https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/maainfo>

Järva-Jaani Piimaühistu Paistevälja koorejaama hoone , EPiM FK 760:5, Eesti

Piimandusmuuseum SA, <http://www.muis.ee/museaalview/1149632>

Puhka Eestis. (s.a). *Kõpu meierei*. <https://puhkaeestis.ee/et/soomaa-meierei>

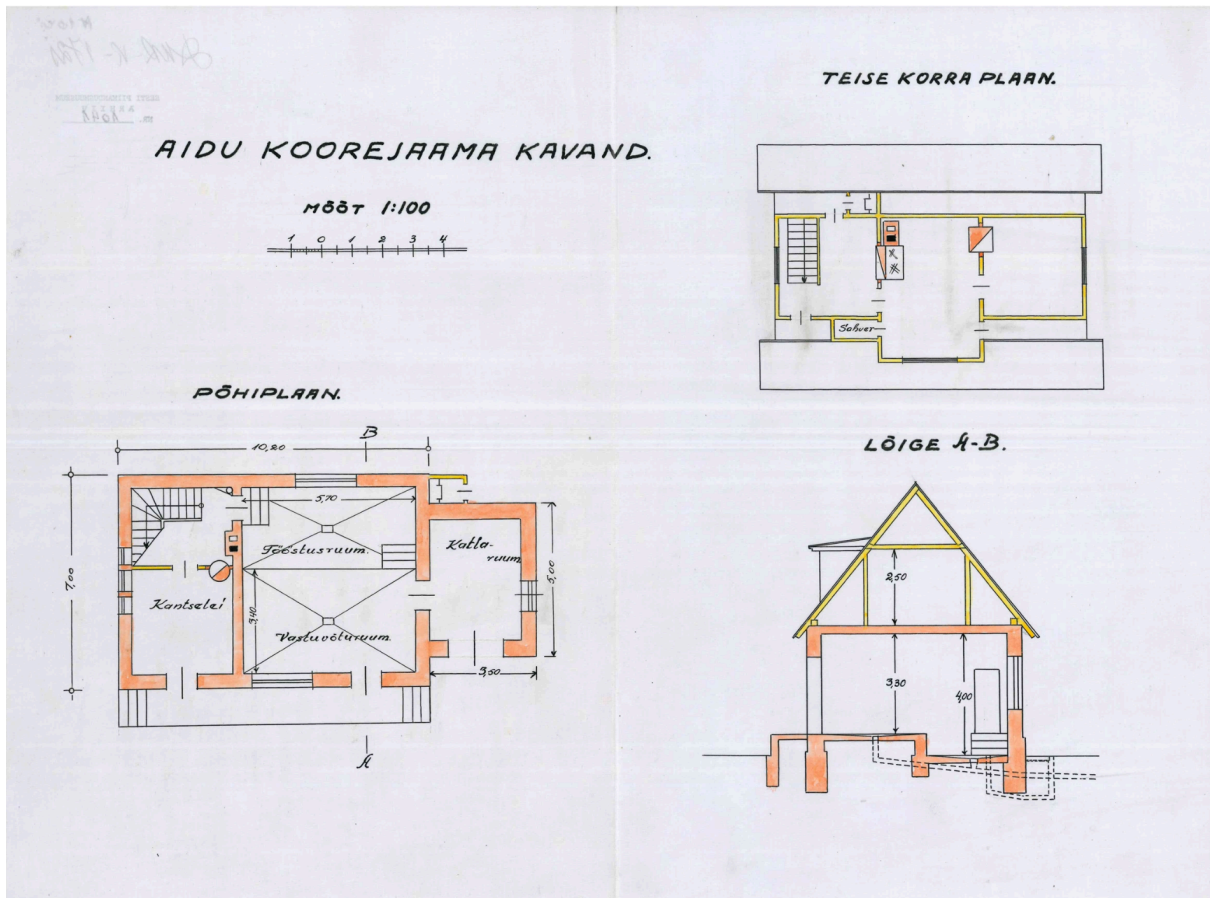
Tornimäe kohvik. (24.07.2021). Avatud talude päev Meierei kohvikus.

https://www.facebook.com/Meiereikohvik/photos/pb.100065343195661.-2207520000/182552350586767/?type=3&locale=et_EE

Pööravere koorejaam, ERM Fk 3036:449, Eesti Rahva Muuseum,

<http://www.muis.ee/museaalview/3689460>

Lisa 1. Aidu koorejaama kavand

Viljandimaal asuva Aidu koorejaama kavand Eesti Piimandusmuuseum. DK 1041

Lisa 2. Avatäidete seisukorra tabel

Ava nr	Pilt väljast	Pilt seest	Seisukord
A1			aknad puuduvad avariiline vajab uusi lenge ja aknaid.
A2			sisemised aknad on puudu akende seis on avariiline vajab uusi lenge ja aknaid.
A3			vajab uusi lenge ja aknaid.

A4			vajab uusi lenge ja aknaid.
A5			vajab uusi lenge ja aknaid.
A6			vajab uusi lenge ja aknaid.

A7

vajab uusi lenge ja aknaid.

A8

A9

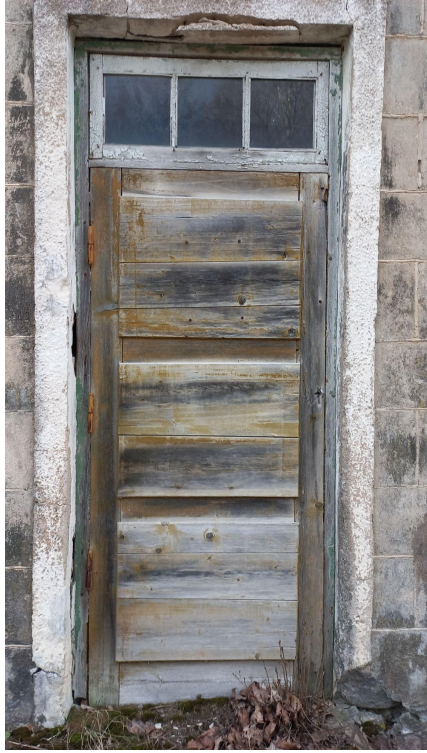
vajab uusi lenge ja aknaid.

<p>A10</p>			<p>vajab uusi lenge ja aknaid.</p>
<p>A11</p>			<p>vajab uusi lenge ja aknaid.</p>
<p>A12</p>			<p>vajab uusi lenge ja aknaid.</p>

A13			vajab uusi lenge ja aknaid.
A14			vajab uusi lenge ja aknaid.
A15			vajab uusi lenge ja aknaid.

A16			vajab uusi lenge ja aknaid.
U1			Seisund on rahuldav. Ilmselt ei ole tegu originaaluksega ning tuleks asendada uue uksega.

U2

Täielikult amortiseerunud mantelüksed, algselt olid teistsugused, vajavad asendamist originaali koopiatega.

U3

Täielikult amortiseerunud mantelüksed, algselt olid teistsugused, vajavad asendamist originaali koopiatega.

U4

Nõukogudeaegsed väravad, rahuldavas seisus.

U5

Originaaluks.
Rahuldavas seisus, aga vajab taastamist, üks pool on kaetud plekiga.

U6

Originaalsiseuks ja ukseava.
Rahuldavas seisus, vajab
viimistlemist

U7

Originaalsiseuks, aga hilisem
ukseauk, vajab restaureerimist.

Lisa 3. Pööravere koorejaama rekonstrueerimisprojekti joonised

PÕÖRAVERE KOOREJAAM

Soemetsa, Mõisaküla küla

Projekti osa: Arhitektuur
Stadium: LOOV-PRAKTILINE LÕPUTÖÖ

Tartu Ülikool Viljandi Kultuuriakadeemia

Juhendaja: Laur Pihel
Leele Välja

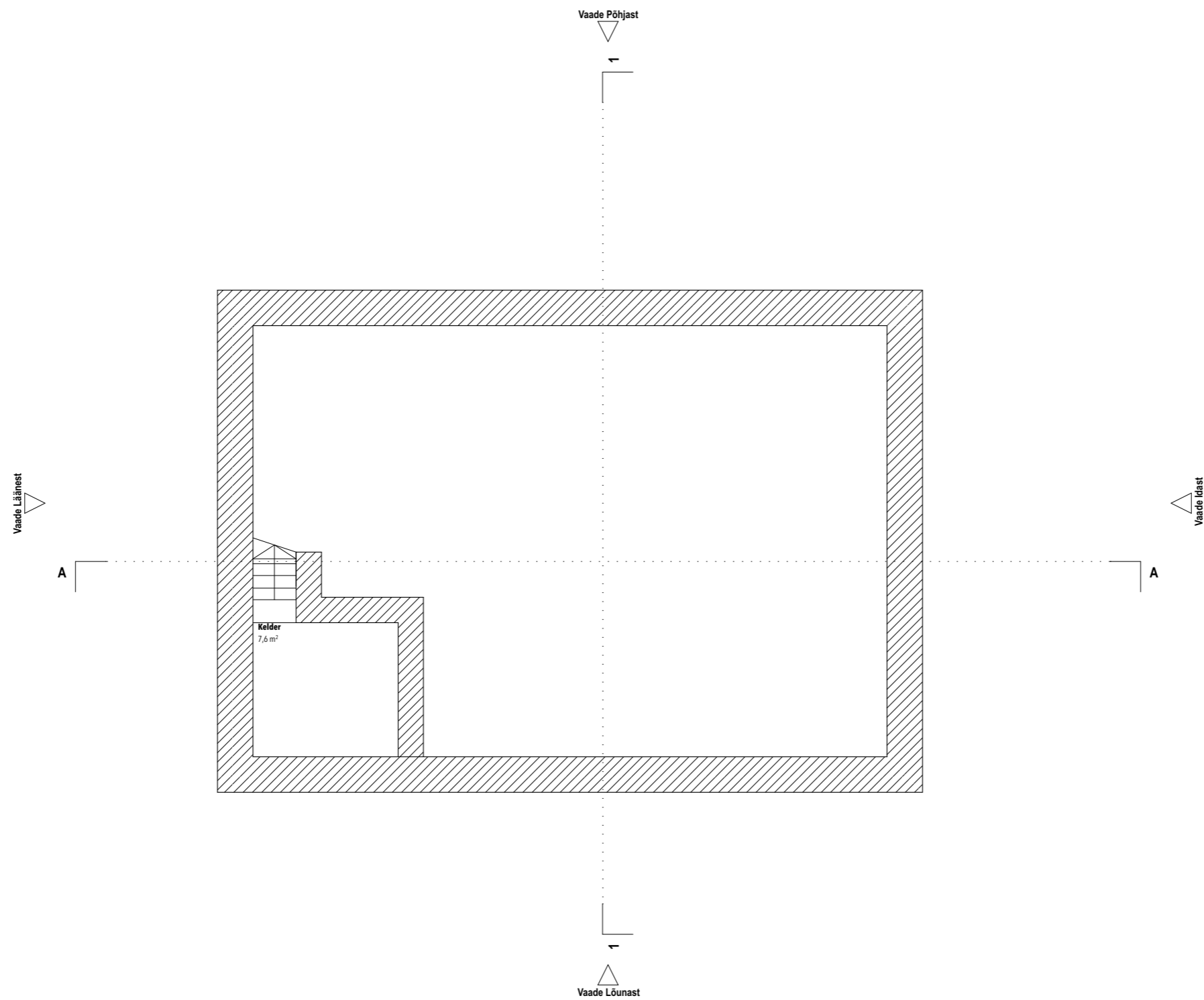
Projekti autorid: Joosep Mattis Eriste

Joonised: -1 korruse plaan
1. korruse plaan
2. korruse plaan
Katuse plaan
Vaade Idast
Vaade Lõunast
Vaade Läänest
Vaade Põhjust
Lõige A
Lõige 1
Asendiplaan

Töö valmimise aeg: 2025

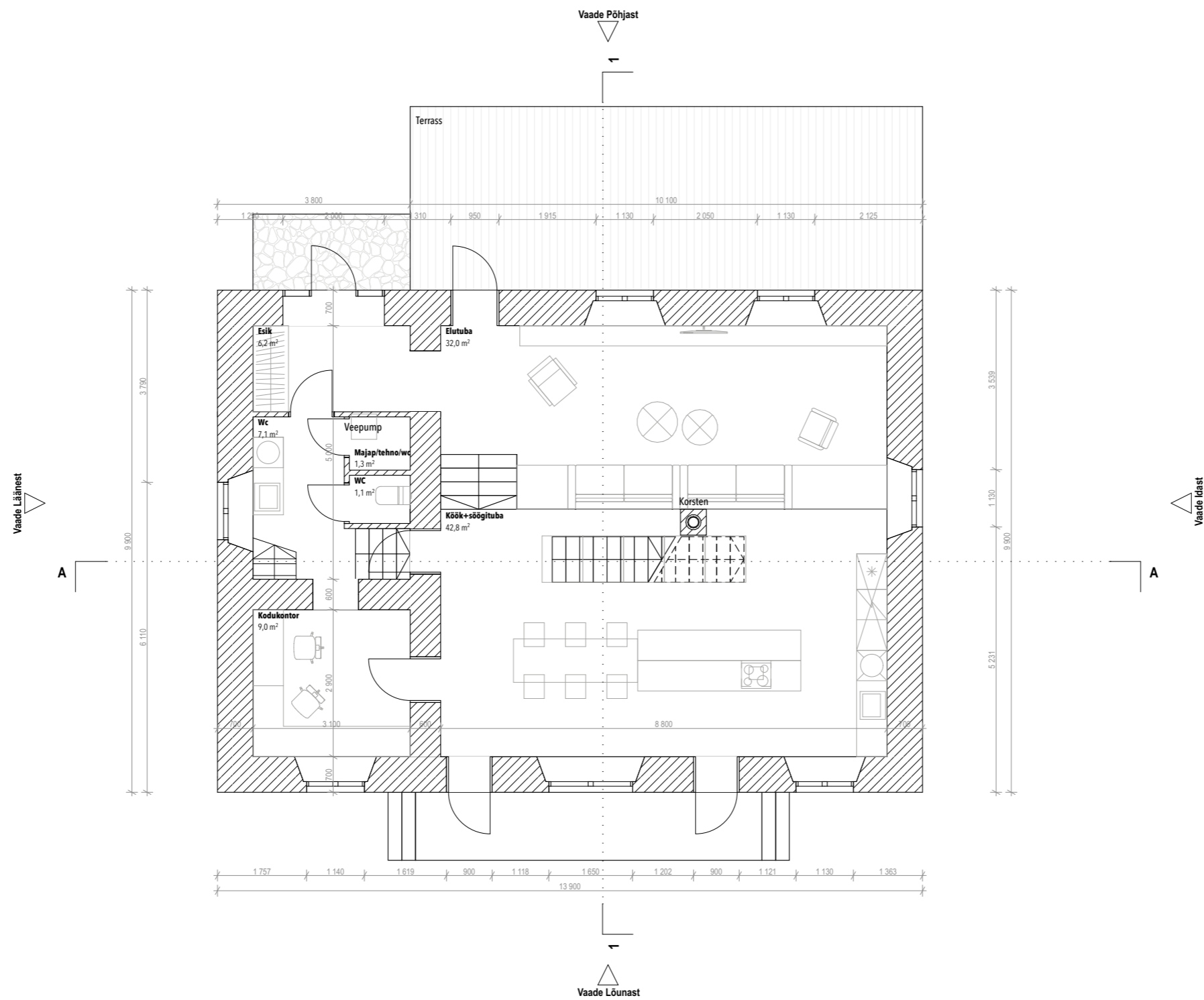
TARTU ÜLIKOO
Viljandi kultuuriakadeemia

-1 korruse ruumid

Ruumi nimetus	Pindala
Kelder	7,6
	7,6 m²

PÕÖRAVERE KOOREJAAM	
Soemetsa, Mõisaküla küla	
LOOV-PRAKTILINE LÕPUTÖÖ	
TÖÖ NR	001
JOONISE NIMI	-1 korrus
JOONISE NR	AR-5-001
MÕÖTKAVA	A3 420 x 297 mm
AUTOR	Joosep Mattis Eriste
JUHENDAJA	Laur Pihel; Leele Välja
KUUPÄEV	13.05.2025
FORMAAT	1:100
PKJ_ES_AR-5-001_-1-kor.pdf	

1. korruse ruumid

Ruum	Pindala
Elutuba	32,0
Esik	6,2
Kodukontor	9,0
Kõök+söögituba	42,8
Majap/tehn/wc	1,3
Wc	1,1
Wc	7,1
	99,5 m²

PÕÖRAVERE KOOREJAAM

Soemetsa, Mõisaküla küla

LOOV-PRAKTILINE LÕPUTÖÖ

TÖÖ NR 001

JOONISE NIMI **1. korrus**

JOONISE NR AR-5-002

MÕÕTKAVA A3 420 x 297 mm

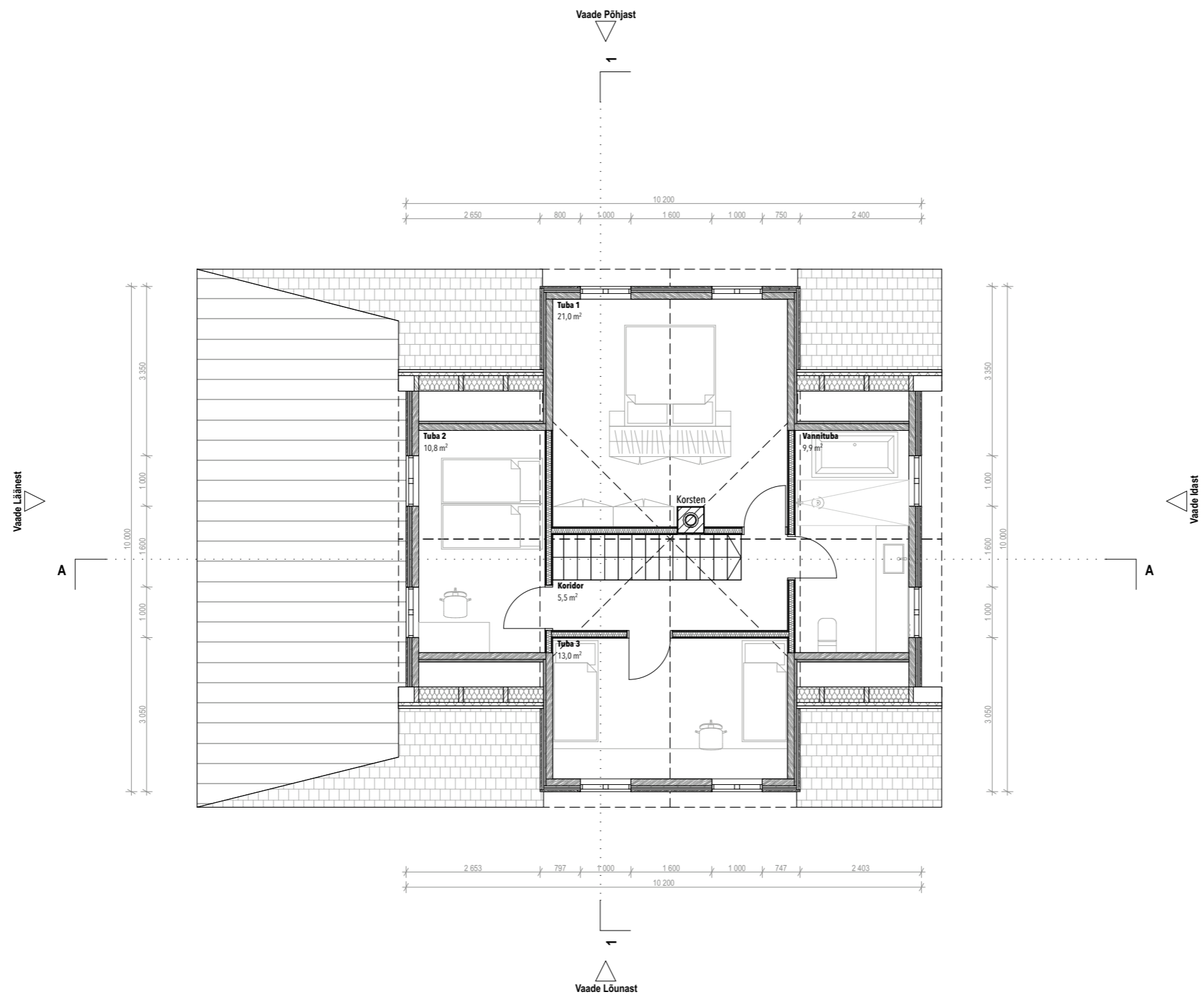
AUTOR Joosep Mattis Eriste

JUHENDAJA Laur Pihel; Leele Välja

KUUPÄEV 13.05.2025

FORMAAT 1:100

PKJ_ES_AR-5-002_1-kor.pdf

2. korruse ruumid

Ruumi nimetus	Pindala
Koridor	5,5
Tuba 1	21,0
Tuba 2	10,8
Tuba 3	13,0
Vannituba	9,9
	60,2 m²

PÕÖRAVERE KOOREJAAM

Soemetsa, Möisaküla küla

LOOV-PRAKILINE LÕPUTÖÖ

TÖÖ NR 001

JOONISE NIMI **2. korrus**

JOONISE NR AR-5-003

MÕÕTKAVA A3 420 x 297 mm

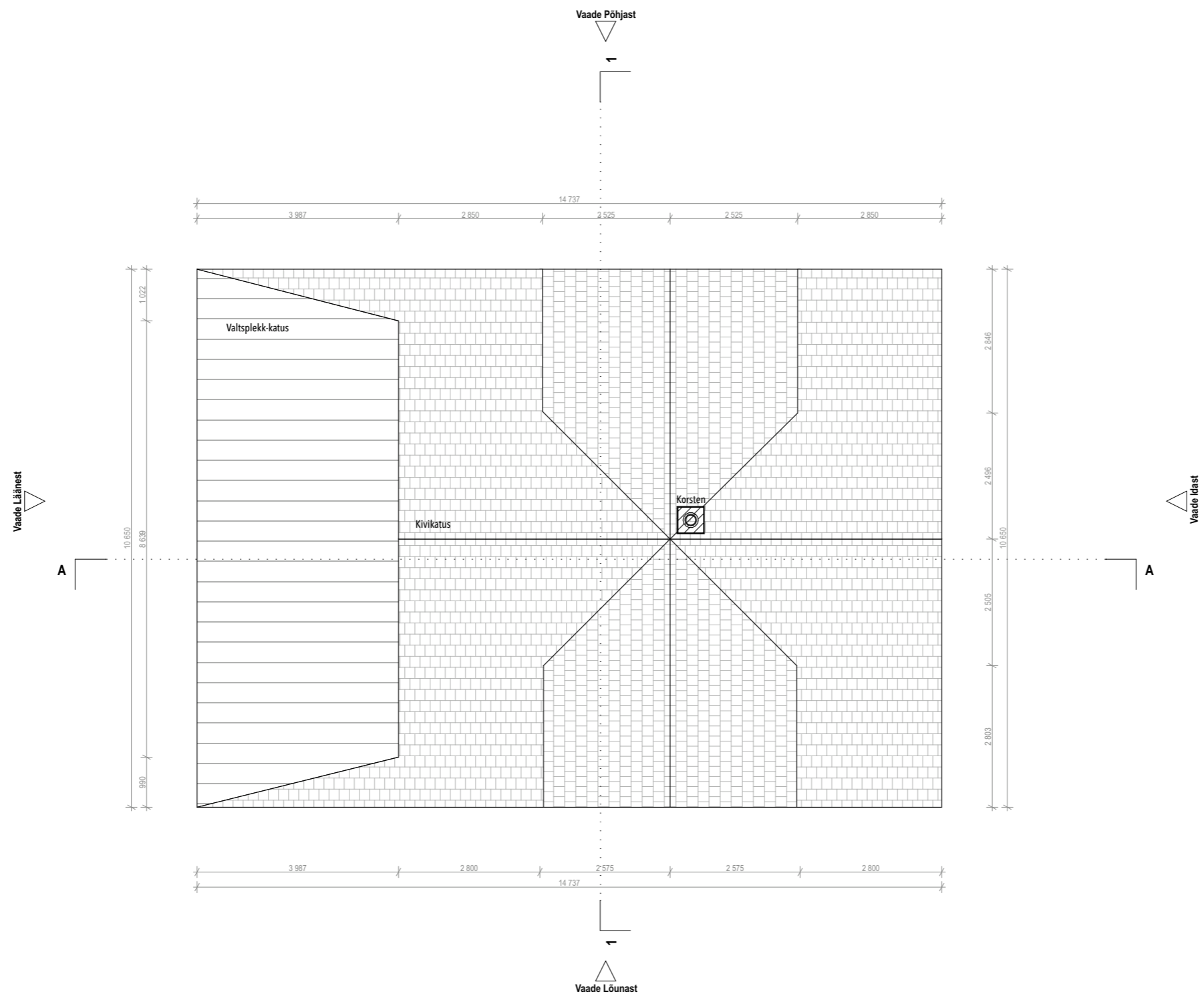
AUTOR Joosep Mattis Eriste

JUHENDAJA Laur Pihel; Leele Välja

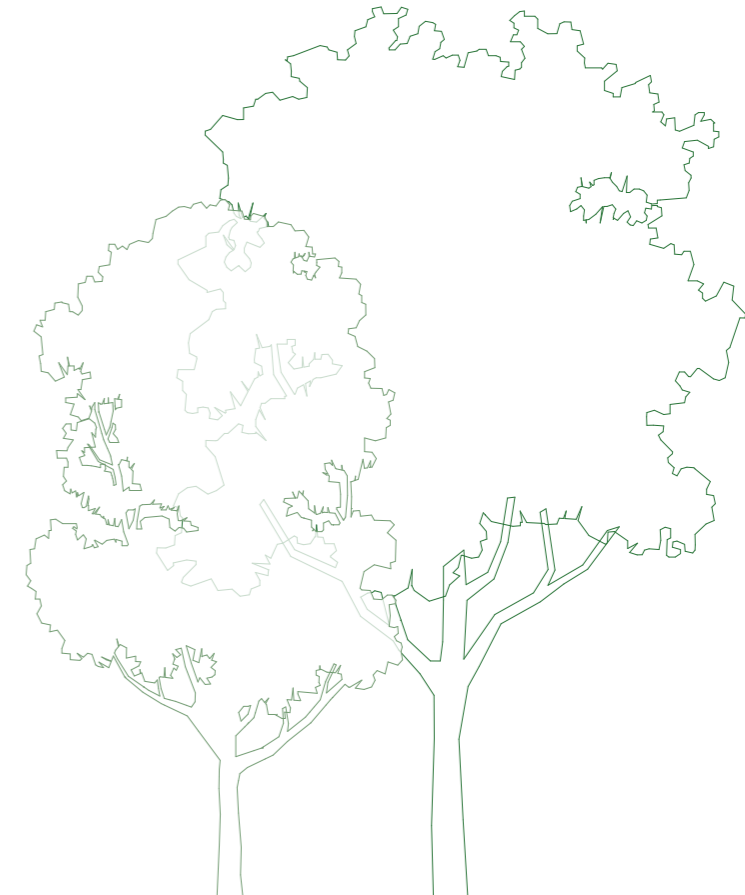
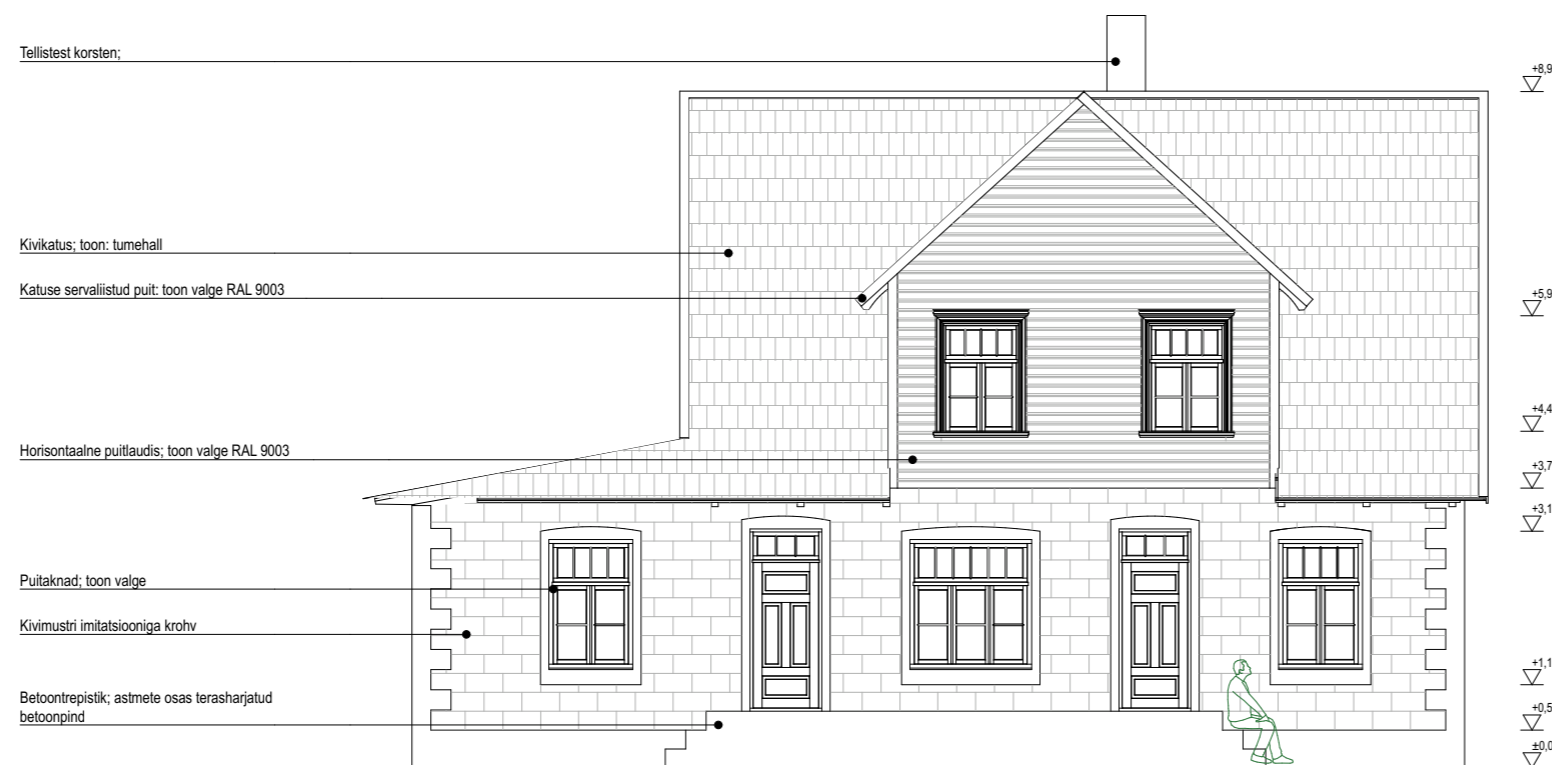
KUUPÄEV 13.05.2025

FORMAAT 1:100

PKJ_ES_AR-5-003_2-kor.pdf

PÕÖRAVERE KOOREJAAM	
Soemetsa, Mõisaküla küla	
LOOV-PRAKTILINE LÕPUTÕÕ	
TÕÕ NR	001
JOONISE NIMI	Katuse plaan
JOONISE NR	AR-5-004
MÕÕTKAVA	A3 420 x 297 mm
AUTOR	Joosep Mattis Eriste
JUHENDAJA	Laur Pihel; Leele Välja
KUUPÄEV	13.05.2025
FORMAAT	1:100
PKJ_ES_AR-5-004_katus.pdf	

PÕÖRAVERE KOOREJAAM

Soemetsa, Mõisaküla küla

LOOV-PRAKTILINE LÕPUTÖÖ

TÖÖ NR 001

JOONISE NIMI **Vaade idast**

JOONISE NR AR-6-001

MÕÖTKAVA A3 420 x 297 mm

AUTOR Joosep Mattis Eriste

JUHENDAJA Laur Pihel; Leele Välja

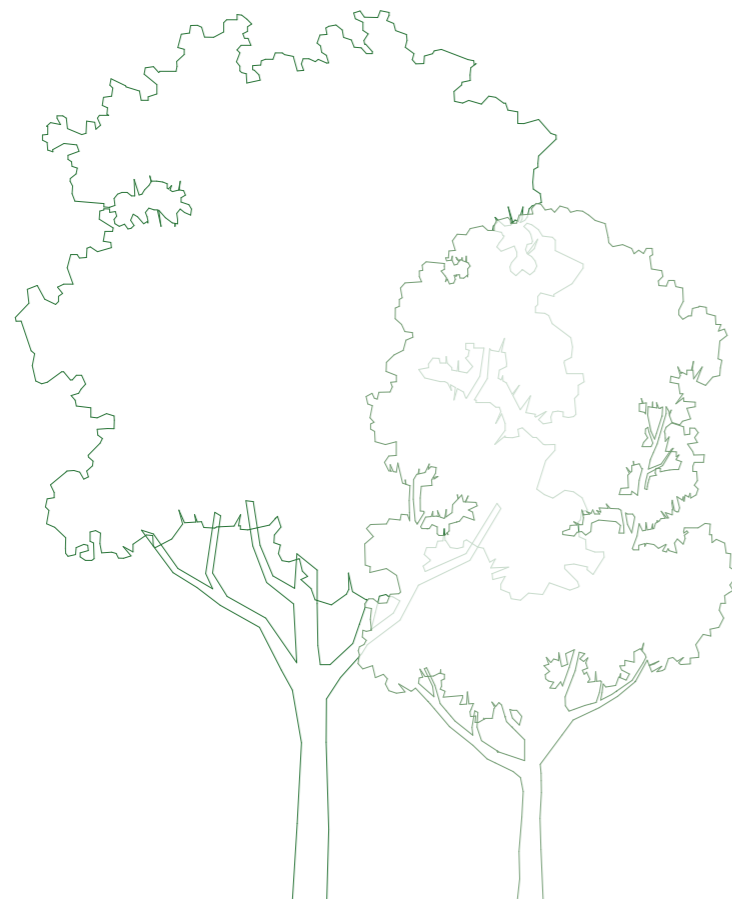
KUUPÄEV 13.05.2025

FORMAAT 1:100

PKJ_ES_AR-6-001_vaade-E.pdf

PÕÖRAVERE KOOREJAAM	
Soemetsa, Möisaküla küla	
LOOV-PRAKTILINE LÕPUTÖÖ	
TÖÖ NR	001
JOONISE NIMI	Vaade lõunast
JOONISE NR	AR-6-002
MÕÕTKAVA	A3 420 x 297 mm
AUTOR	Joosep Mattis Eriste
JUHENDAJA	Laur Pihel; Leele Välja
KUUPÄEV	13.05.2025
FORMAAT	1:100
PKJ_ES_AR-6-002_vaade-S.pdf	

PÕÖRAVERE KOOREJAAM

Soemetsa, Mõisaküla küla

LOOV-PRAKTILINE LÕPUTÖÖ

TÖÖ NR 001

JOONISE NIMI **Vaade läänest**

JOONISE NR AR-6-003

MÕÖTKAVA A3 420 x 297 mm

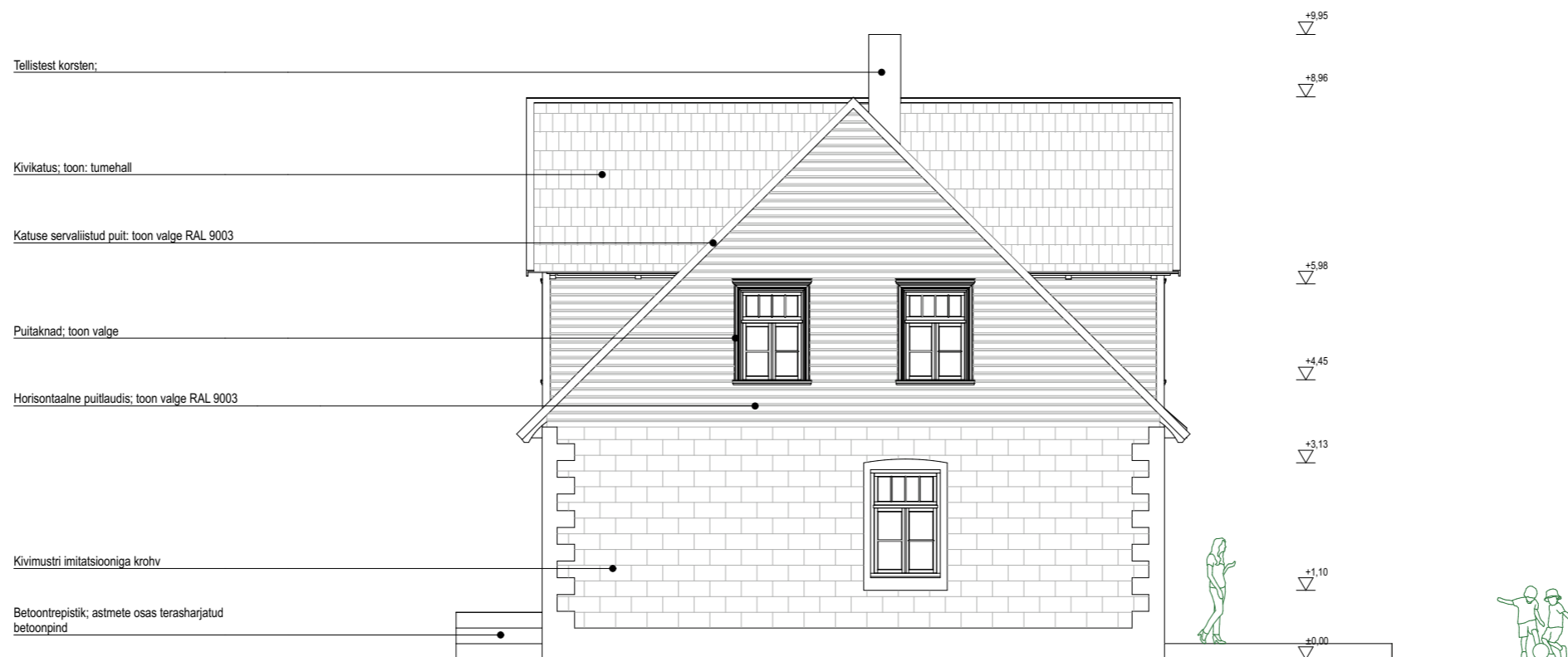
AUTOR Joosep Mattis Eriste

JUHENDAJA Laur Pihel; Leele Välja

KUUPÄEV 13.05.2025

FORMAAT 1:100

PKJ_ES_AR-6-003_vaade-W.pdf

PÕÖRAVERE KOOREJAAM

Soemetsa, Mõisaküla küla

LOOV-PRAKTILINE LÕPUTÖÖ

TÖÖ NR 001

JOONISE NIMI **Vaade põhjast**

JOONISE NR AR-6-004

MÕÖTKAVA A3 420 x 297 mm

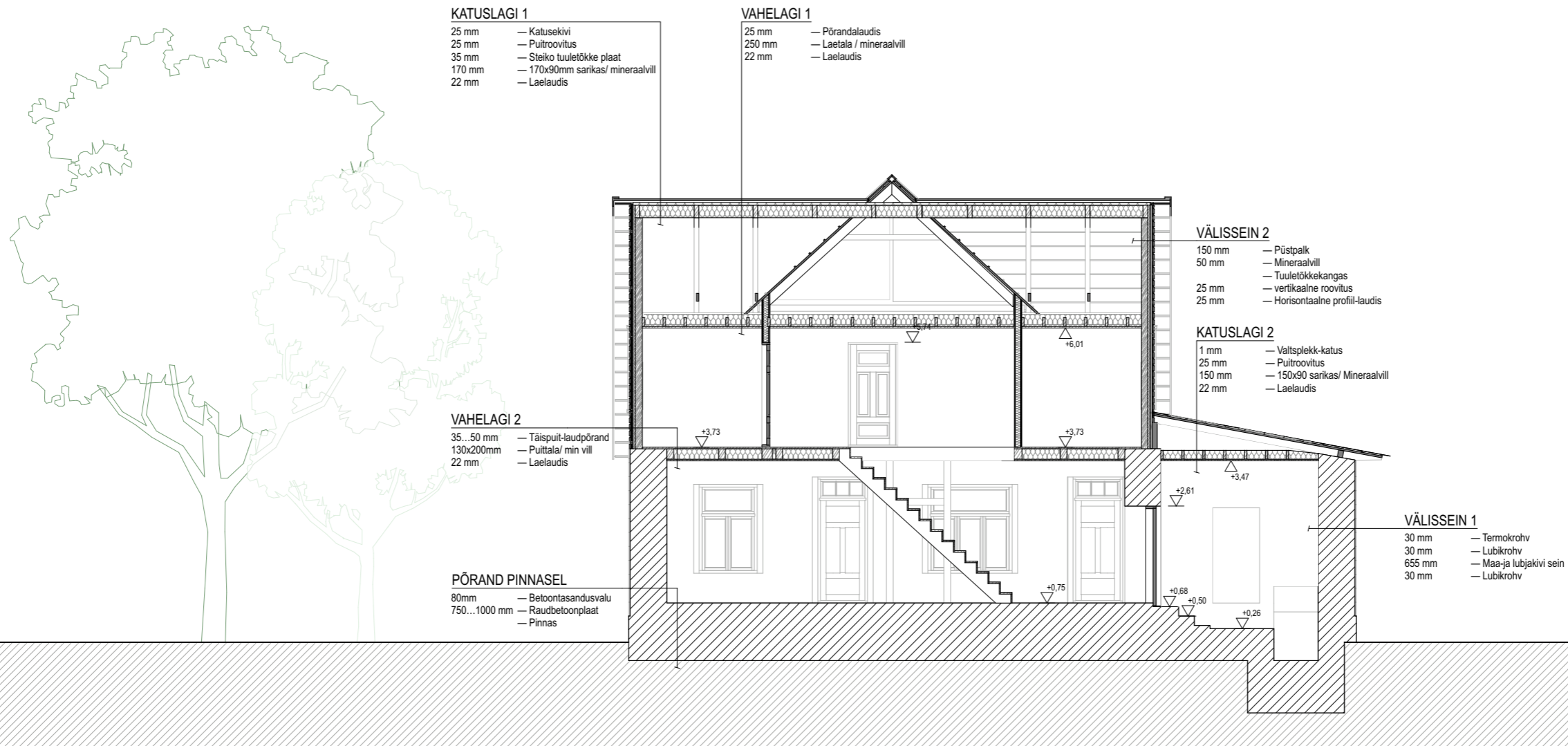
AUTOR Joosep Mattis Eriste

JUHENDAJA Laur Pihel; Leele Välja

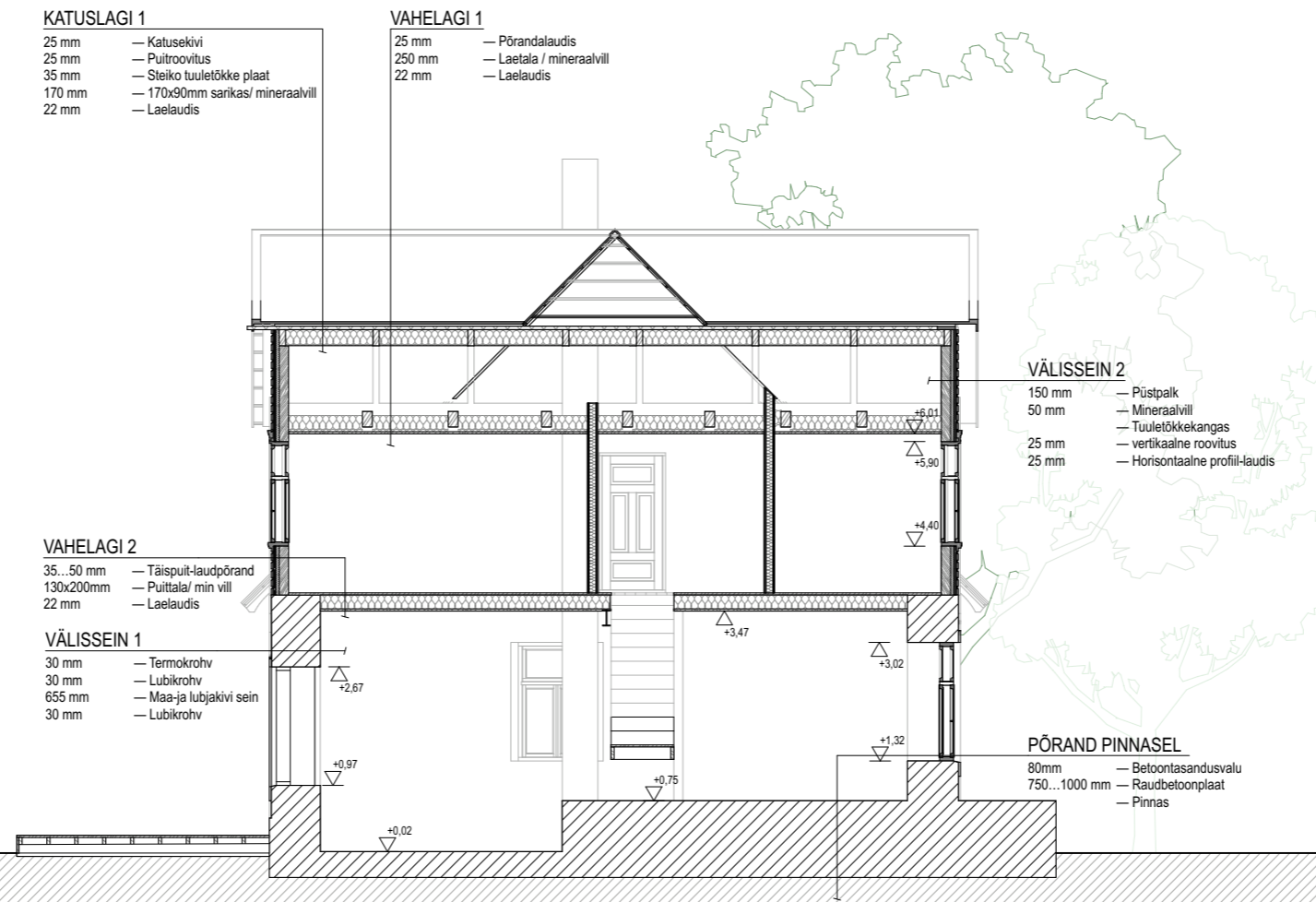
KUUPÄEV 13.05.2025

FORMAAT 1:100

PKJ_ES_AR-6-004_vaade-N.pdf

PÕÖRAVERE KOOREJAAM	
Soemetsa, Mõisaküla küla	
LOOV-PRAKTIINE LÕPUTÕÕ	
TÕÕ NR	001
JONISE NIMI	Lõige A
JONISE NR	AR-6-101
MÕÖTKAVA	A3 420 x 297 mm
AUTOR	Joosep Mattis Eriste
JUHENDAJA	Laur Pihel; Leele Välja
KUUPÄEV	13.05.2025
FORMAAT	1:100
PKJ_ES_AR-6-101_loige-A.pdf	

PÕÖRAVERE KOOREJAAM

Soemetsa, Mõisaküla küla

LOOV-PRAKTILINE LÕPUTÖÖ

TÖÖ NR 001

JOONISE NIMI **Lõige 1**

JOONISE NR AR-6-102

MÕÖTKAVA A3 420 x 297 mm

AUTOR Joosep Mattis Eriste

JUHENDAJA Laur Pihel; Leele Välja

KUUPÄEV 13.05.2025

FORMAAT 1:100

PKJ_ES_AR-6-102_loige-1.pdf

Soemetsa

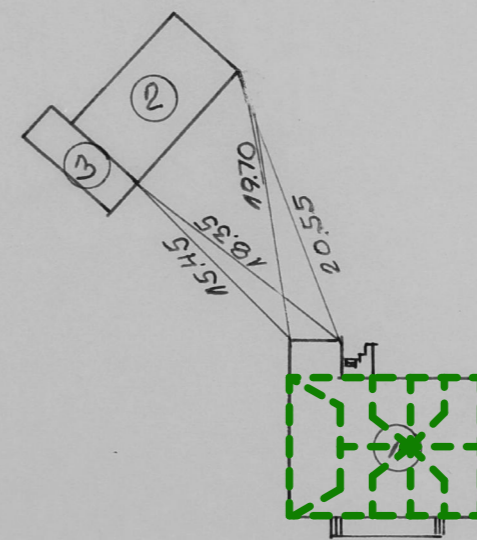
18803:003:0008

19211

Maa- ja Pürammet 2025

LEHT-1-
PÄRNU MAAKOND
HALINGA VALD
ANELEMA KÜLA

ASENDIPLAAN

TARTU ÜLIKOO
1632
Viljandi kultuuriakadeemia

PÖÖRAVERE KOOREJAAM

Soemetsa, Mõisaküla küla

LOOV-PRAKTILINE LÕPUTÕÕ

TÕÕ NR 001

JONISE NIMI **Asendiplaan**

JONISE NR AS-4-002

MÕÖTKAVA A3 420 x 297 mm

AUTOR Joosep Mattis Eriste

JUHENDAJA Laur Pihel; Leele Välja

KUUPÄEV 13.05.2025

FORMAAT 1:500, 1:1

PKJ_ES_AS-4-002_asendiplaan.pdf

Lisa 4. Pööravere koorejaama rekonstrueerimisprojekti seletuskiri

SELETUSKIRI

1. ÜLDANDMED

1.1 Töö nimetus

Pööravere koorejaama rekonstrueerimisprojekt

1.2 Ehitusprojekti tellija

Joosep Mattis Eriste

1.3 Projekteerija

Joosep Mattis Eriste

1.4 Kinnistu andmed

Soemetsa, Mõisaküla, Põhja-Pärnumaa vald, Pärnumaa, katastritunnus

18803:003:0008

pindala 138707 m², maa sihtotstarve maatulundusmaa, omanik Kaido Eriste

1.5 Lähteandmed

Käesoleva eelprojekti staadiumi koostamisel on aluseks Tellija huvi, pärandi väärtused ning kehtivad õigusaktid ja standardid

1.6 Seadused ja muud õigusaktid ning normdokumendid

Ehitusprojekti koosseis on määratud vastavuses Majandus- ja taristuministri 17.07.2015 a. määrusega nr 97 kehtestatud „Nõuded ehitusprojektile“

Arhitektuuri,- ehituskonstruksiooni,- tuleohutus,- ja energiatõhususosa koostamisel olid aluseks kehtivad seadused ja muud õigusaktid, sh.:

- Ehitusseadustik
- Tuleohutuse seadus
- Jäätmeseadus
- Töötervishoiu ja tööohutuse seadus
- Majandus- ja taristuministri 03. juuni 2015 a. määrusest nr. 55 „Energiatõhususe miinimumnõuded“
- Sotsiaalministri 04.03.2002 määrus nr 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealadel, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid“
- Majandus- ja taristuministri 02. juuni 2015 a. määrusest nr. 54 „Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded“.

Projekti koostamisel ja ehitamisel on aluseks järgmised standardid:

- EVS 811:2012 „Hoone ehitusprojekt“,
- EVS 865-1:2006 „Hoone ehitusprojekti kirjeldus“ Osa 1 Eelprojekti seletuskiri.
- EVS 812, Ehitiste tuleohutus, sh:
 - EVS 812-1, Ehitiste tuleohutus Osa 1: Sõnavara
 - EVS 812-2: 2005 Ehitiste tuleohutus Osa 2 Ventilatsioonisüsteemid
 - EVS 812-3:2013 Ehitiste tuleohutus Osa 3: küttesüsteemid.
 - EVS 812-6: 2012 Ehitise tuleohutus Osa 6 Tuletõrje veevarustus muudatustega.
 - EVS 812-7:2011 Ehitiste tuleohutus Osa 7: Ehitisele esitatava põhinõude, tuleohutusnõude tagamine projekteerimise ja ehitamise käigus.
 - EVS-EN 62305-4:2006 Osa 4: Ehitiste elektri- ja elektroonikasüsteemid.
 - EVS-EN 62305-3:2011 Piksekaitse Osa 3 Ehitistele tekitavad füüsikalised kahjustused ja oht elule.
 - EVS 871:2010 Tuletõkke- ja evakuatsiooni avatäited ja sulused.
- EVS 894 Loomulik valgustus elu- ja bürooruumides.
- EVS-EN 1990:2002. Ehituskonstruksioonide projekteerimise alused,
- EVS-EN 1991-1-1:2002. Ehituskonstruksioonide koormused Osa 1-1. Üldkoormused. Mahukaalud, omakaalud, hoonete kasuskoormused,
- EVS-EN 1991-1-3:2006. Ehituskonstruksioonide koormused. Osa 1-3.Üldkoormused. Lumekoormus,
- EVS-EN 1991-1-4:2006. Ehituskonstruksioonide koormused. Osa 1.4. Tuulekoormus,

- Eesti standard EVS 1992-1-1:2003. Raudbetoonkonstruktsioonid. Osa 1-1. Üldeeskirjad ja hoonekonstruktsioonide projekteerimiseeskirjad.
- EVS ENV 13670-1:2003 Betoonkonstruktsioonide ehitamine Osa 1: Üldsätted
- EVS 1996-1-1. Kivikonstruktsioonid. Osa 1-1. Üldeeskirjad ja hoonekonstrueerimise eeskirjad.
- EVS ENV 1995-1-1: Puitkonstruktsioonide projekteerimine Osa 1-1: Üldist. Üldreeglid ja reeglid hoonete projekteerimiseks.

Projekteeritud hoone eluiga on vähemalt 50 aastat (klass D). Projekteeritud hoonesiseste tehnovõrkude eluiga on, kui eriosade projektiga ei ole määratud teisiti, 10 aastat (klass F). Tööd tuleb teostada vastavalt kehtivatele ehitusnormidele, asjaomaste ametkondade nõuetele ja ettekirjutistele ega või tekitada ohtu inimese elule, tervisele või varale või keskkonnale. Ehitustööde kvaliteet peab vastama Maa RYL2000, Tarindi RYL2000 klass 1, Viimistlus RYL2000 klass 1, Maalritööde RYL2000 klass 1. nõuetele. Hoone tehnosüsteemide RYL2002 I ja II osa 2. klassi ning hea ehitustava nõuetele.

2. ASENDIPLAANILINE LAHENDUS

Kinnistu asub Põhja-Pärnumaa vallas, Mõisaküla külas, Soemetsa. Kinnistu on suurusega 138707 m². Krundil asub Pööravere koorejaam, ratastel maja, elamuhoone, avariilises seisukorras kuur, kaks põldu ja tööplats. Krundil asub ka mitmeid metsatükke ja hekke.

Kinnistu asub Mõisaküla-Metsavere maantee teisel kilomeetril. Pööravere koorejaam asub selle maantee ääres kinnistu kagupoelses servas ja on kirde-edela suunalise orientatsiooniga.

Amortiseerunud koorejaam ehitatakse ümber ja restaureeritakse, hoone loodeservas asuv nõukogudeaegne juurdeehitus lammutatakse ning taastatakse originaalne hoonemaht säilitades võimalikult palju algseid detaile.

Krundile on mitu ligipääsu. Põhiline ligipääs on Mõisaküla-metsavere maanteelt, mis asub krundi idapoolses küljes. Koorejaamale on kavandatud neli sissepääsu. Kaks hoone esifassaadilt, mis asub ida küljel, ja kaks sissepääsu hoone lääneküljel, mis asub hoovi pool.

Koorejaam on kavandatud ehitada ühes etapis.

Hoonete katuselt kogunev sademevesi on projekteeritud juhtida hajutatult ümbritsevasse pinnasesse, valgumine naaberkruntidele on välistatud.

Jäätmete kogumiseks on sissesõidutee ääres koorejaama ees prügikonteiner ning krundi lääneservas asub komposter. Prügi ja jäätmed viiakse territooriumilt ära jäätmekäitlusfirma poolt.

Projekteeritud hoone rakendamise ees ei kaasne negatiivset keskkonnamõju. Ehitusaegse häiriva müra vältimiseks tuleb töökorralduslikult vältida, et mehhanismidega ei töötataks väljaspool tavapärasest tööaega ja puhkepäevadel.

3. ARHITEKTUURNE LAHENDUS

Koorejaama põhimahu moodustab maakivi kehand koos viilkatuse all asuva katusekorrusega. Katusekorruse teeb suuremaks viilkatusest eenduvad vintskapid. Hoone esimene korrus on massiivsete maakiviseintega ja teine korrus on püstpalkkehandiga. Algsele hoonemahule on juurde ehitatud lääneküljele nõukogudeaegsetest punastest tellistest katlaruumi pikendus, mis lammutatakse hoone restaureerimisel täielikult.

Koorejaama restaureerimise ja ümberehitamise kõige üldisemaks juhtmõtteks on vana algse ehituskehandi maksimaalne säilitamine ja esiletoomine. Nii on maksimaalselt säilitatud algseid palkseinu ja puitkonstruktsioone. Viimistlusmaterjalidena kasutatakse maksimaalselt ajaloolisi materjale, esimese korruse kiviseinad on lubikrohvitud ning seestpoolt termokrohvitud. See jätab samasuguse mulje nagu lubikrohv. Teise korruse puitseintes kasutatakse viimistlusmaterjalina profiiliga puitlaudist, laudis värvitakse linaõlivärviga. Katusekatteks viilkatusel ja vintskappidel on sile keraamiline katusekivi, mis meenutab puidust kimmkatust, ning pultkatuse osal sarnaselt originaaliga valtsplekkkatus. Kõik aknad vahetatakse välja, need asendatakse väljaspoolt originaali koopiatega ning seestpoolt kahekordse puitraamiga pakettaknaga. Uued välisüksed valmistatakse ajalooliste analoogide alusel.

Hoone läänefassaadil olev sobimatu juurdeehitus lammutatakse. Selle asemele rajatakse hoone originaalseina hoovipoolne põhiuks. Hoovi poole rajatakse pisikene terrass. Esimese korruse endisest katlaruumist rajatakse otsepääs elutuppa.

Koorejaama ruumitabel:

I korrus

Esik	6,2 m ²
Majapidamisruum	7,1 m ²
Tehnoruum	1,3 m ²
Vannituba	1,1 m ²
Kodukontor	9,0 m ²

Esik	6,2 m ²
Majapidamisruum	7,1 m ²
Tehnoruum	1,3 m ²
Vannituba	1,1 m ²
Elutuba	32,0 m ²
Köök ja söögituba	42,8 m ²
I korrus kokku	99,5 m ²

II korrus

Koridor	5,5 m ²
Tuba 1	21,0 m ²
Tuba 2	10,8 m ²
Tuba 3	13,0 m ²
Vannituba	9,9 m ²
II korrus kokku	60,2 m ²

KOOREJAAM KOKKU 159,7 m²

4. KONSTRUKTIIVNE LAHENDUS

Projekteerimisel ja ehitusel juhindutakse Eesti ehitusala seaduste, määruste, projekteerimismääruste ja standardite loetelust ET-kartoteek osa ET-2 ning Eesti Standardiameti koduleheküljelt www.evs.ee ICS klassifikatsiooni järgsest tegevusalade alajaotusest 91 (Ehitusmaterjalid ja ehitus) ja 93 (Ehitised).

Eeldatud on, et ehitustöödel, toodete valmistamisel, materjalide valikul ja kasutamisel juhindutakse lisaks eelnevale ka kõigist ehituse tehnilist külge, materjalide-toodete kasutamist ja käsitlemist puutuvatest dokumentidest, sõltumata sellest, kas seda on kirjeldatud käesoleva ehitusprojekti dokumentides (sh tarindisüsteemide, tehasealise valmistusega elementide, materjalide tootja või turustaja poolsed kasutus- ja paigaldusjuhised ning eeskirjad).

Juhinduda MaaRYL 2010, Tarindi RYL 2010, Sisetööde RYL 2013 ja MaalritöödeRYL 2012. kvaliteedinõuetest.

Valdkondades, kus Eesti ehitus- ja projekteerimismäärused (k.a. eelnormid) puuduvad, on aluseks võetud vastava valdkonna Soome ehitusnormid ning juhised. Hea ehitustavana ehk üldtunnustatud ehitusreeglitena käsitletakse Ehitusreeglite Nõukogu protokoll nr.8 09.09.1994 seisukohti.

Hoone kandekarkassi moodustavad 1. korrusel kiviseinad ja 2. korrusel püstpalkseinad. 1. ja 2. korruse vaheline vahelagi on puittaladel vahelagi, mis toetub kiviseintele. 2. korruse lagi on osaliselt katuslagi ja puittaladel vahelagi.

Hoone konstruktsioonidele mõjuvad kasuskoormused ja neile vastavad ülekoormustegurid (normatiivsed suurused) on määratud Eesti projekteerimismääruse EPN-ENV 1.1 ja EPN-ENV 1.2.4 alusel järgmiselt

- eluruumid (grupp A), toad, köögid, WC-d $q_k=2.0 \text{ kN/m}^2$, $Q=2.0 \text{ kN}$
- vertikaalkoormus katusekonstruktsioonile ja teenindustasapindadele (grupp H) $q_k=0.75 \text{ kN/m}^2$, $Q=1.5 \text{ kN}$

Lumekoormus on määratud Eesti projekteerimismääruse EPN-ENV 1.2.5 (ET-1 0113-0097) põhjal $s_k=1.5 \text{ kN/m}^2$.

Tuulekoormuse baasväärtuseks kasutatakse tuulekiirust $v_{ref}=23 \text{ m/s}$.

VUNDAMENT

Koorejaamal on olemas maakivist vundament. Vundamendi vajumisi tuleb hinnata ja parandada ehitamise käigus. Vundamendi ümber tuleb tagada pinnasevee äravool ning vähemalt keldri juures tuleb vundamendi ja keldri seinad veekindlaks teha. Koorejaama idaküljel tuleb eemaldada pinnast, selleks et hoone esikülg ja laadimisplatvorm paistaksid rohkem silma ja tuleksid pinnase alt välja. Laadimisplatvorm hoone esiküljel tuleb korda teha ning selle kõrgus taastada. Batoon on saanud viga ning vajab remonti.

VÄLISSEINAD

Koorejaama olemasolevad välisseinad on 1. korrusel maakividest välisseinad, mis on väljast ja seest lubikrohvitud. Välimine krohv imiteerib betoonkiviladu, ning seda tuleb säilitada maksimaalselt. Kuna suur osa krohvist on praguline, mõrane või täiesti seinast eemaldunud, tuleb nendes kohtades vigastunud krohv eemaldada ning uus krohv peab järgima sama mustrit, mis vana krohv tegi. 1. korruse maakivi seinad on ka seest lubikrohviga tehtud. Siseruumides olevad krohvikahjustused tuleb parandada ning sissepoole tuleb lisada sisekliima parandamiseks lubi või termokrohvi. Rohkem maakivist välisseinu ei soojustata, kuna see ei ole ehitustehniliselt mõistlik ning see hävitaks liigselt arhitektuurset välisilmet ja pärandiväärtust.

Esimese korruse lõunapoolses nurgas on müüritise väljavajumist ning see tuleb restaureerida. Kõikide akende ja uste sillused tuleb kas uuesti laduda või korda teha. Keldri siseseinad tuleb teha veekindlaks ning üle krohvida lubikrohvi või mõne vetthülgava krohviga.

Teise korruse välisseinad on püstpalkkonstruktsioonist. Teise korruse välisseinad tuleb seestpoolt ära puhastada. Seinad tuleb väljastpoolt soojustada 50 mm mineraalvillaga, lisada tuuletõkke kangas ja viimasena välisvooder tuleb asendada samaväärsega. Teise korruse vintskapi seinadest on eemaldatud palke ja need tuleb asendada uute samaväärsete palkidega ja vahele panna linavilti või muud samaväärset soojustusmaterjali. Pehkinud palgid ja palkseina osad tuleb välja vahetada või proteesida vastavalt erialase ehitaja hinnangule. Siseviimistlus jääb palkseinal puidukarva.

SISESEINAD

Esimesele korrusele tuleb ehitada puitkarkassist vahesein katlaruumi vetsu ja sissepäase eraldamiseks. Ehitatakse küll kinni üks nõukogudeaegne uksekoht. Selleks tuleb kasutada

telliseid ning need lubikrohviga üle krohviga. Maakivist siseseinad krohvitakse üle lubi- või termokrohviga sisekliima parandamiseks.

Teise korruse vaheseinad ehitatakse puitkarkassist ning täidetakse mineraalvillaga müra summutamiseks. Vaheseinad kaetakse osaliselt laudisega ning viimistletakse linaõlivärviga.

VAHELAED

Vahelaed on puitkonstruktsiooniga. Lagede kattematerjaliks on laudis ning talade vahed täidetakse mineraalvillaga, mis aitab nii soojapidavuse kui ka müra summutamisega. Vahelagedel ei ole praegu üldse mingisugust kinnitatud laudist, seega see tuleb kõik uus panna. 1. ja 2. korruse vahelise lae talad on heas korras ning mitmeid on juba vahetatud. Laetala kaetakse altpoolt 25 mm x 150 mm lauaga ning see võõbatakse tulekaitsevõõbaga. Sinna vahele tuleb 200 mm mineraalvilla ning talade peale põrandalaudis, milleks on 35-50 mm x 150-200 mm lauad.

KATUS

Koorejaama katuslaest säilib olemasolev katuse puitkonstruktsioon, mille detaile vajadusel asendatakse ja proteesitakse. Algselt on hoonel olnud viilkatusel sindel ja pultkatusel valtsplekk. Nüüd tuleb katusekattematerjaliks viilkatusel sile katusekivi ning pultkatusel jääb valtsplekk. Uus katuslagi tuleb soojustada. Sarikate vahed soojustatakse ning sarikate peale pannakse 35 mm tuuletõkkeplaat.

PÕRANDAD

Esimese korruse betoonpõrandad on rahuldavas seisus, aga need tuleb siiski parandada ning siledaks valada. Katlaruumi põrand tuleb kõrgemaks valada, selleks et sisse astudes oleks sile põrand, sest ka praegu on sellel põrandal mitu eri tasandit. Keldri põrand tuleb teha veekindlaks. Teise korruse põrand kaetakse täispunnlauaga (mõõtudega 35 mm x 150-200 mm).

UKSED JA AKNAD

Uksed, aknad ja ligid tulevad kõik uued, kasutades looduslikke materjale. Vaid esimese korruse siseuksed tuleb restaureerida. Uksed tulevad puidust, need värvitakse linaõlivärviga. Kõik aknad tulevad uued. Sisepoole tuleb kahekordne klaaspakettaken ning väljapoole

ühekordne klaasaken algse klaasijaotustega. Teise korruse aknaliistud tuleb säilitada vanad või asendada samaväärsetega.

TREPID

Sellel hoonel on kolm treppi siseruumides ja väljas on laadimisplatvorm. Trepp, mis on kahetasandilise põranda vahel elutoas ja köögis, on betoonist. Osa vanast trepist tuleb siiski lammutada, kuna uus lahendus erineb veidi. Trepp, mis läheb katlaruumi, on samuti betoonist ning vajab remonti. Teisele korrusele viiv trepp ehitatakse puidust. Trepisamm on 200 mm, astme laius on 220 mm ja pikkus 900 mm.

KORSTNAD

Koorejaamale ehitatakse tellisest korsten ühe lõõriga.

LAMMUTATAVAD KONSTRUKTSIOONID

Nõukogude ajal on katlaruumile ehitatud juurde pikendus. Juurdeehituse ehituskvaliteet on väga halb ning see on praeguseks täielikult amortiseerunud ja eemaldunud põhimahust. Samuti rikub see ära kogu hoone välimuse, mistõttu see eemaldatakse.

5. VEEVARUSTUS JA KANALISATSIOON

Koorejaama veevarustus saadakse koorejaamas asuvast puurkaevust. Veevarustuse ja kanalisatsiooni detailsed lahendused koos arvutuslike maksimaalsete vooluhulkadega määratletakse eraldi projektiga. Veevarustuse ja kanalisatsiooni projekteerimisel võetakse aluseks Eesti Vabariigi standardid EVS 835:2014, EVS 846:2013.

6. KÜTE JA VENTILATSIOON

Esialgne kütelahendus on ahi, mis asub hoone keskel. Hoonele paigaldatakse soojustagastusega sundventilatsioon ning õhksoojuspumbad. Küttesüsteemi siin projektis täpsemalt ei kajastata.

7. ELEKTROTEHNILINE OSA

Elektrotehnilised andmed

Hoones on olemasolev võrguleping ja liitumisleping elektrivarustuse tagamiseks.

Elektrikilp paigaldatakse ümber hoone tehnilisse ruumi esimesel korrusel.

Elektrivarustus lahendatakse eraldi projektiga.

8. ENERGIATÕHUSUS

Projekteeritud hoone vastab Vabariigi Valitsuse 03. juuni 2015. a määrusega nr 55 „Energiatõhususe miinimumnõuded” toodud nõuetele.

Soojustuse valikul on lähtutud sellest, et ehitis oleks piisava energiatõhususe tasemega ja samas arvestaks hoone ajaloolist substantsi ja selle proportsioonide säilumise olulisust.

Hoone küttesüsteemi peamine allikas on ahi hoone keskel ning seda toetavad õhk-soojuspumbad. Hoone vee kütmine toimub elektriboileritega, aga vesi saadakse hoones asuvast puurkaevust.

9. TULEKAITSE OSA

Ehitise peab vastama Vabariigi Valitsuse 02. juuni 2015. a. määrusele nr. 54 „Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded” ja EVS 812.

Korterelamu

Ehitise kasutusotstarbe järgi kuulub elumaja I kasutusviisi- elamud ja eluruumid. Koorejaama tulepüsivusklass on TP-3

Hoone on ühekorruseline + katusekorrus, suletud netopinnaga 167,3m².

Hoone kandvateks ja jäigastatavateks konstruktsioonideks on maakividest vundament, maakividest seinad, palkseinad ja puittaladel vahelaed ja katuslagi. Seinad ja laed vastavad tuletundlikkusele B-s1,d0, põrand DFL-s1.

Katusekate peab vastama nõuetele piiratud osalemise kohta põlemisprotsessis- Broof.

Elumaja vundamendiks on olemasolev maakividest vundament ja esimese korruse põrandaks monoliitne raudbetoonplaat. (tuletundlikkus A1-s1, d0)

Hoone siseseinad on 1. korrusel 71 cm paksused maakiviseinad. Esimese ja teise korruse vaheline vahelagi on laetaladel kandev, teise ja pööningukorruse vaheline vahelagi on olemasolev vahelaetaladel vahelagi. Soojustuseks on vahelaes ja katusekonstruktsioonis mineraalvill (nt. kivivill).

Tulekolded peavad vastama EVS 812-3:2007 – Ehitiste tuleohutus: Küttesüsteemid toodud nõuetele. Puitosad eraldada korstna suitsulõõride sisepinnast normidekohaste läbiviikudega. Puidust talad, sarikad, laudis tuleb korstna välispinnast eraldada vähemalt 100 mm paksuse kivivilla kihiga, kui korstna välispinna temperatuur ei ületa 80° C.

Puhastamiseks ettenähtud tahmaluugid paigaldatakse nii, et küttekolde kõiki osi saaks puhastada üldtuntud korstnapühkimisvahenditega ja et luukide ees oleks vähemalt 600 mm vaba ruumi. Väikseimaks tahmaluugi suuruseks on 65 x 130 mm.

Uksega küttekolde puhul (nt. köögis asuv ahi) on kaitstav ala 100 mm uksest kummalegi poole ning vähemalt 400 mm selle ees. Kamina ette põrandale lüüa terasplekk.

Kasutusloa taotlemisel peavad olema küttesüsteemile esitatud vastavusdeklaratsioonid, kaetud tööde akt, kasutamise- ja hooldusjuhend.

Vastavalt Tuleohutuse seadusele peab üks kord viie aasta jooksul ahju, kaminat või pliiti ning nende korstnat ja ühenduslõõri puhastama korstnapühkija kutsetunnistusega isik, kes väljastab küttesüsteemi tehnilise seisukorra ning ohutuse kohta korstnapühkimise akti.

Hoone on projekteeritud arvestusega, et alaliselt samaaegselt elamus viibivate inimeste arv on kuni 6. Magamistubadesse ja elutuppa paigaldatakse autonoomsed suitsuandurid. Hoone ruumides rakendatakse loomulikku suitsueemaldust avatavate akende ja uste kaudu.

Projekteeritud hoonele on tagatud päästetehnika juurdepääs kogu hoone perimeetri ulatuses.

Hoonele on projekteeritud kaks erinevates suundades väljapääsu (VU1, VU2,).

Evakuatsioonitee pikkus ei ületa 30 meetrit.

Evakuatsioonitee konstruktsioonide ning trepikäikude ja –mademete tulepüsivus peab olema vähemalt R60. Hoone on üks suur tuletõkketsoon

Tehnilisse ruumi ja trepikotta paigaldatakse pulberkustutid tulekustutusaine massiga 6 kg.

Tuleohutuskujad

Koorejaama lähimal asuv hoone on vana kuur, mille lähim nurk on koorejaamale 18 m kaugusel.

10. KESKKONNAKAITSE

Koorejaama küttelehendus on rajatud ahiküttele, mida toetavad õhksoojuspumbad.

Olmeprügi kogutakse koorejaama lõuna nurgas asuvasse konteinerisse ja utiliseeritakse vastavalt antud piirkonnas litsentsi omava prügiveo ettevõttega sõlmitud lepingule.

Olmejäätmete käitlemine toimub vastavalt Põhja-Pärnumaa valla jäätmehoolduseeskirjadele.

Ehitusjäätmete käitlemisel tuleb lähtuda Põhja-Pärnumaa valla jäätmehoolduseeskirjast.

Sadevesi on kavandatud immutada pinnasesse ja juhtida koorejaamast eemale

11. TEHNILISED NÄITAJAD

Ehitusalune pind	137,6 m ²	Maapealsete korruste arv	2
Absoluutne kõrgus	42,4 m	Köetav pind	167,3 m ²
Kõrgus	9,9 m	Ehitise maht	1057,6 m ³
Pikkus	13,9 m	Hoone tulepüsivusklass	TP-3
Laius	9,9 m	Eluruumi pind	158,4
Suletud netopind	167,3 m ²	Tehnopind	1,3 m ²
Suletud brutopind	239,6 m ²		

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Joosep Mattis Eriste,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose

“Pööravere koorejaama rekonstrueerimisprojekt”,

mille juhendajad on Leele Välja ja Laur Pihel, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada Tartu Ülikooli digitaalarhiivi kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni;

2. annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi kaudu Creative Commonsi litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni;

3. olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;

4. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Joosep Mattis Eriste

13.05.2025